

Roald Dahl
L'autoestopista

 epubcat

El nen que parlava amb els animals és la història d'un nen que salva una tortuga i que emprèn amb ella un viatge llarguíssim. *L'autoestopista* parla d'un home que va amb cotxe i recull un autoestopista, un personatge inquietant i increïble. *El tresor de Mildenhall* és el relat verídic de com es va descobrir el més gran tresor mai trobat a les illes Britàniques.

Roald Dahl

L'autostopista

ePUB v2.0

BreivaX 13.04.15

*llegir ens fa
més lliures*

Titol original: *The Boy Who Talked With Animals*, *The Hitch-hiker* (1977) i *The Mildenhall Treasure* (1946), del llibre *The Wonderful Story of Henry Sugar and Six More* (1977)
Roald Dahl, 1977
Traducció: Quim Monzó, 1988

Edició digital: BreivaX (v1.0)
Segona edició: EpubCat (v2.0)

ePUBCat base r1.3

El nen que parlava amb els animals

No fa gaire vaig decidir passar uns quants dies a les Antilles, de vacances. Els amics m'havien dit que era un lloc meravellós. M'hi estaria tot el dia fent el mandra, deien, prenent el sol en les platges d'argent i nedant en el mar, calent i verd.

Vaig triar Jamaica, i vaig agafar el vol directe de Londres a Kingston. El viatge des de l'aeroport de Kingston fins a l'hotel, a la costa nord, va durar dues hores. L'illa era plena de muntanyes, i les muntanyes eren totalment cobertes de selves fosques i embullades. El jamaicà gros que conduïa el taxi em va dir que en aquelles selves vivien comunitats senceres de gent diabòlica, que encara practicaven el vudú, la fetilleria i altres rituals màgics.

—No hi vagi mai, a aquestes selves de les muntanyes —em va dir, fent girar els ulls—. Allà dalt passen coses que en un minut li farien tornar els cabells blancs!

—Quina mena de coses? —li vaig preguntar.

—Val més que no pregunti —va dir—. No paga la pena ni de parlar-ne.

I això és tot el que me'n va dir.

L'hotel era a l'extrem d'una platja color de perla; era un lloc encara més bonic del que m'havia imaginat. Però just vaig haver entrat per aquella enorme porta principal, vaig començar a sentir-me inquiet. I sense cap raó. Res no anava malament. Però no podia treure'm del damunt aquella sensació. El lloc tenia alguna cosa d'estrany i de sinistre. Malgrat tota la bellesa i el luxe, hi havia una flaire de perill que surava per l'aire com gas enverinat.

I no estava segur que fos només l'hotel. Tota l'illa, les muntanyes i les selves, els penyals negres que hi havia tot al llarg de la costa, i els arbres, dels quals brollaven flors escarlates brillants: totes aquestes coses i moltes d'altres em feien sentir incòmode. Hi havia alguna cosa maligna amagada sota la superfície d'aquesta illa. Ho notava ben endins.

La meua habitació a l'hotel tenia una terrassa petita des d'on podia baixar directament a la platja. Tot al voltant hi havia cocoters alts i, de tant en tant, un enorme coco verd, de la mida d'una pilota de rugby, queia del cel a la sorra, amb un cop sord. Romancejar sota un cocoter es considerava una bogeria, perquè si cap d'aquelles coses t'aterrava al cap, podia fer-te miques el crani.

La noia jamaicana que va venir a fer-me l'habitació em va dir que feia només dos mesos que un milionari americà anomenat Wasserman havia mort precisament d'aquesta manera.

—Fas broma —li vaig dir.

—Cap ni una! —va cridar—. No, senyor. Vaig veure com passava amb els meus propis ulls!

—Es deuria organitzar un bon batibull... oi? —vaig preguntar.

—Hi van posar terra al damunt —va respondre amb misteri.

Els de l'hotel ho van amagar, i els periodistes van fer el mateix, perquè coses així van molt malament pel turisme.

—I dius que de debò vas veure com passava?

—De debò que sí —va dir—. El senyor Wasserman és just sota aquell arbre que hi ha a la platja: exactament aquell. Porta la càmera i l'està enfocant cap a la posta

de sol. Aquell vespre la posta de sol és ben vermella, i molt bonica. Aleshores, tot d'una, un enorme coco verd li cau just al cim del cap pelat. *Zas!* I aquella —va afegir amb un toc de delectació— va ser l'última posta de sol que mai va veure el senyor Wasserman.

—Vols dir que va morir instantàniament?

—No sé si *instantàniament* —va dir—. Recordo que la següent cosa que passa és que la càmera li cau de les mans i va a parar a la sorra. Aleshores els braços li cauen al costat del cos i li queden penjant. Aleshores, comença a balancejar-se. Es balanceja cap enrera i cap endavant moltes vegades, sempre suaument, i jo m'estic allà, mirant-lo, i em dic a mi mateixa que el pobre home s'ha marejat, i que potser es desmaiàrà en qualsevol moment. Aleshores, molt molt lentament, perd l'equilibri, i cap avall.

—Era mort?

—Mort i ben mort —va dir.

—Mare de Déu.

—Exactament —va dir—. Val més no ser mai sota un cocoter, quan bufa la brisa.

—Gràcies —vaig dir—. Me'n recordaré.

El vespre del segon dia, seia al balcó amb un llibre a la falda i un got llarg de ponx de rom a la mà. No llegia el llibre. Observava un petit llangardaix verd que perseguia lentament un altre petit llangardaix verd pel terra del balcó, cosa d'un metre més enllà. El llangardaix perseguidor anava cap a l'altre per darrera, avançant molt lentament i amb moltes precaucions, i quan el va tenir a l'abast, va disparar la llengua, llarga, i va tocar la cua de l'altre. Aquest es va girar fent un bot, i tots dos van quedar cara a cara, immòbils, enganxats a terra, agemolits, mirant-se i molt tensos. De cop van començar a fer una mena de dansa a base de bots. Botaven en l'aire. Botaven cap enrera. Botaven endavant. Botaven cap als costats. Giraven un al voltant de l'altre com boxadors, botant i arborant-se i ballant tota l'estona. Era estrany observar allò, i vaig pensar que devia ser alguna mena de ritual amorós. Jo m'estava ben quiet, esperant a veure què passaria tot seguit.

Però mai no vaig veure què va passar tot seguit perquè, en aquell moment, vaig adonar-me que, a baix a la platja, hi havia una gran agitació. Vaig fixar-m'hi i vaig veure una gentada apinyada al voltant d'alguna cosa, a tocar de l'aigua. Hi havia una barca de pesca, estreta, tipus canoa, a prop, a la sorra, i tot el que en vaig poder deduir va ser que el pescador havia arribat amb un munt de peix i que la gentada hi feia un cop d'ull.

Una xarxada de peix és una cosa que sempre m'ha fascinat. Vaig deixar el llibre a un costat i em vaig aixecar. Encara baixava més gent des de la veranda de l'hotel, fent batibull i afanyant-se cap a la platja per afegir-se a la gentada que hi havia a tocar de l'aigua. Els homes vestien aquells horrorosos pantalons Bermuda que arriben fins als genolls, i duïen camises inflamades de roses i taronges i qualsevol altre color que puguis imaginar que hi desentonés. Les dones tenien més bon gust, i la major part vestien vestits de cotó ben bonics. Gairebé tothom duïa una beguda a la mà.

Vaig agafar la meva beguda i vaig baixar des del balcó fins a la platja. Vaig fer una mica de marrada per evitar el cocoter sota el qual se suposava que el senyor Wasserman havia trobat la mort, i vaig travessar a gambades la preciosa sorra platejada fins a ajuntar-me a la gentada.

Però no era pas una xarxada de peix el que miraven. Era una tortuga, una tortuga capgirada que jeia panxa amunt sobre la sorra. Però quina tortuga! Era un gegant, un mamut. Mai no havia pensat que una tortuga pogués ser tan enorme. Com puc descriure'n la mida? Si hagués estat ben col·locada, em penso que un home podria haver-se-li assegut a l'esquena sense que els peus li toquessin a terra. Potser feia metre i mig de llarg, i una mica més d'un metre d'ample, amb una closca alta i en forma de cúpula, d'una gran bellesa.

El pescador que l'havia capturada l'havia col·locada panxa enlaire per evitar que fugís. També hi havia una sogà gruixuda lligada al voltant de la meitat de la closca, i un pescador orgullós, prim, negre i nu, tret d'un petit tapaculs, era a poca distància, aguantant amb totes dues mans la punta de la sogà.

Jeia panxa enlaire, aquella magnífica criatura, amb les quatre gruixudes aletes agitant-se frenèticament en l'aire, i el coll, llarg i arrugat, ben estirat fora de la closca. Les aletes tenien ungles grosses i esmolades.

—Facin-se enrera, senyores i senyors, sisplau! —cridava el pescador—. Facin-se enrera, els dic! Les ungles són *perilloses*, de debò! Els pot arrencar un braç com si res!

La gentada de clients de l'hotel estava entusiasmada i encantada amb l'espectacle. Hi havia una dotzena de càmeres funcionant. Moltes dones xisclaven de plaer, aferrades als braços dels seus homes, i els homes, fent comentaris estúpids en veu alta, demostraven que no tenien por i que eren molt virils.

—Ei, Al! Fes-te unes ulleres ben boniques amb aquesta closca.

—Aquest trasto deu pesar més d'una tona!

—Vols dir que això pot flotar?

—I és clar que flota. I neda de meravella. I arrossegaria una barca sense cap problema.

—Es una *snapper*^[1] oi?

—No és una *snapper*. Les tortugues *snapper* no es fan tan grosses com aquesta. Però et diré una cosa: si t'hi acostes gaire t'arrencarà la mà de seguida.

—Es veritat, això? —va preguntar al pescador una de les dones—. Arrencaria d'una queixalada la mà d'una persona?

—Ara mateix —va dir el pescador, somrient amb dents blanques i brillants—. A l'oceà no et faria ni mica de mal, però si la captures i la duus a terra i la poses panxa enlaire com ara, aleshores, ai!, val més que vigilis! Arrencaria qualsevol cosa que se li posés a l'abast!

—Em penso que a mi també m'agafarien ganes d'arrencar mans —va dir la dona— si estigués en la seva situació.

Un imbècil havia trobat un tauló a la sorra, dut per l'aigua, i l'arrossegava cap a la tortuga. Era un tauló de bona mida, d'un metre i mig de llargada i potser d'uns dos centímetres i mig de gruix. Amb un dels extrems del tauló va començar a empènyer el cap de la tortuga.

—Jo no ho faria pas —va dir el pescador—. Això no farà sinó enrabiar-la encara més.

Quan la punta del tauló va tocar-li el coll, la tortuga va girar el gran cap, va obrir de bat a bat la boca i, nyac!, va agafar el tauló i el va travessar d'una mossegada, com si fos de formatge.

—Uau! —van cridar—. No heu vist? M'alegro que no hagi estat el meu braç!

—Deixin-la estar —va dir el pescador—. Atabalar-la no serveix de res.

Un panxut, ample de malucs i amb les cames ben curtes, va arribar-se fins al pescador i va dir-li:

—Escolta, tu. En vull la closca. Te la compro. —I a la seva dona rodanxona li va dir—: Saps què faré, Mildred? Me n'enduré la closca a casa i faré que un expert li tregui llustre. I la posaré al bell mig de la sala d'estar! Massa, no?

—Fantàstic —va dir la dona rodanxona—. Au, xato, compra-la.

—No et preocupis —va dir ell—. Ja és meva. —I al pescador—: Quant vol per la closca?

—Ja l'he venuda —va dir el pescador—. L'he venuda amb closca i tot.

—No t'embalis, tu —va dir el panxut—. Jo te'n donaré més. Vinga. Quant te'n donen?

—No hi ha res a fer —va dir el pescador—. Ja l'he venuda.

—A qui? —va dir el panxut.

—Al director.

—Quin director?

—El director de l'hotel.

—Ho heu sentit? —va cridar un altre home—. L'ha venuda al director de l'hotel! I sabeu què vol dir, això? Vol dir sopa de tortuga: això és el que vol dir!

—Exacte! I de tall: tortuga! Bill, has menjat mai filet de tortuga?

—Mai, Jack. Però me'n moro de ganes.

—El filet de tortuga és més bo que el de bou, si saps cuinar-lo. Es més tendre i té un sabor boníssim.

—Escolta —va dir el panxut al pescador—. No vull pas comprar-te la carn. Se la pot quedar el director. Es pot quedar tot el que hi hagi dins, incloses les dents i les ungles. L'únic que vull és la closca.

—Xato, coneixent-te com et conec —li va dir la dona, somrient—, et quedaràs amb la closca.

M'estava allà, escoltant la conversa d'aquells sers humans. Discutien la destrucció, la consumpció i el sabor d'una criatura que, encara que estigués capgirada, semblava extraordinàriament digna. Una cosa era certa: tenia molts més anys de vida que qualsevol d'ells. Durant probablement cent cinquanta anys havia navegat per les aigües verdes de les Antilles. Ja hi era quan George Washington era el president dels Estats Units i quan van derrotar Napoleó a Waterloo. Devia ser una tortuga petita, aleshores, però ben segur que hi era.

I ara era aquí, panxa enlaire a la platja, esperant que la sacrificuessin per fer-ne sopa i filet. Era evident que tot el soroll i els crits que l'envoltaven l'alarmaven, i girava el capàs a un costat i a l'altre, com si busqués algú que li pogués explicar quin era el motiu perquè la maltractessin així.

—Com la duràs fins a l'hotel? —va preguntar el panxut.

—Arrossegant-la per la platja, amb la sogla —va contestar el pescador—. El personal de l'hotel vindrà de seguida a emportar-se-la. Caldran deu homes, i que tots tibirin alhora.

—Ei, escolta! —va cridar un jove musculós—. Per què no l'arrosseguem *nosaltres*? —El jove musculós vestia uns pantalons curts tipus Bermudes, de colors magenta i verd pèsol, i no duia camisa. Tenia un pit extraordinàriament pelut, i l'absència de camisa era òbviament un detall calculat—. Què me'n dieu d'una mica de treball pel sopar? —va cridar, fent anar els músculs—. Vinga, nois! Qui vol fer una mica d'exercici?

—Molt bona idea! —van cridar—. Una proposta esplèndida!

Els homes van passar les begudes a les dones i es van afanyar a agafar la sogà. S'hi van col·locar al llarg, com si anessin a fer una d'aquelles competicions en què dos grups tiben d'una corda, i el jove de pit pelut es va nomenar ell mateix capità de l'equip.

—Vinga, som-hi, nois! —va cridar—. Quan digui «ara», tots estireu alhora, entesos?

Al pescador, tot allò no li feia gaire gràcia.

—Val més que deixin aquesta feina pels de l'hotel —va dir.

—Ximpleries! —va cridar el Pitpelut—. *Ara*, nois, *ara*!

Van estirar tots. La gegantesca tortuga es va balancejar sobre l'esquena i va estar a punt de bolcar.

—Que no bolqui! —va xisclar el pescador—. Si fan això, la bolcaran! I si aconseguix posar-se una altra vegada bocaterrosa s'escaparà: segur!

—Tranquil, home —va dir el Pitpelut amb aire protector—. Com vols que s'escapi? La tenim lligada amb una sogà, oi?

—Aquesta vella tortuga els arrossegà a tots, si li donen la més mínima oportunitat! —va cridar el pescador—. Els arrossegà a tots vostès a l'oceà: a tots!

—*Ara*! —va cridar el Pitpelut, sense fer cas del pescador—. *Ara*, nois, *ara*!

I la gegantesca tortuga va començar a lliscar molt lentament platja amunt cap a l'hotel, cap a la cuina, cap al lloc on l'esperaven els ganivets grossos. Les dones i els homes més grans, més grassos i menys atlètics l'acompanyaven al costat, encoratjant a crits els que l'arrossegaven.

—*Ara*! —va cridar el capità Pitpelut—. Més energia, nois! Podeu estirar encara amb més força!

De cop vaig sentir xiscles. Tothom els sentia. Eren xiscles tan aguts, tan estridents i tan apressadors que ho van fer callar tot.

—Nooooo! —cridava el crit—. No! No! No! No! No!

La gent es va quedar gelada. Els que estiraven la sogà van deixar de fer-ho i els badocs van deixar de xisclar i tothom que hi era present es va girar cap al lloc d'on venien els crits.

Mig caminant, mig corrent, platja avall des de l'hotel, vaig veure tres persones: un home, una dona i un nen. Mig corrien perquè el nen estirava l'home. L'home havia agafat el nen pel puny i tractava de fer que no corrés tant, però el nen continuava tibant. Alhora, botava i es retorçava i es recargolava i tractava d'alliberar-se de son pare. Era el nen qui cridava.

—No! —cridava—. No ho facin! Deixin-la anar! Sisplau, deixin-la anar!

La dona, sa mare, tractava d'agafar l'altre braç del nen per ajudar a retenir-lo, però el noi botava de tal manera que no ho va aconseguir.

—Deixin-la anar! —cridava el nen—. El que estan fent és horrible! Sisplau, deixin-la anar!

—Prou, David! —va dir la mare, tractant encara d'agafar-li l'altre braç—. No siguis criatura! Estàs fent el ridícul!

—Papà! —va cridar el nen—. Papà! Digue'ls-hi que la deixin anar!

—No puc fer-ho, David —va dir el pare—. No n'hem de fer res.

Els que estiraven la sogà estaven immòbils, aguantant encara la sogà amb la tortuga gegantesca al final.

Tothom estava en silenci i sorprès, mirant el nen.

Tothom estava una mica desorientat. Tenien l'aire lleugerament avergonyit de la gent que han enxampat fent alguna cosa no totalment honorable.

—Vinga, David —va dir el pare, estirant el nen—. Tornem a l'hotel i deixem aquesta gent tranquil·la.

—No hi torno! —va xisclar el nen—. No vull tornar-hi! Vull que la deixin anar!

—Au, vinga, David —va dir la mare.

—Fot el camp, noi —va dir l'home del pit pelut al nen.

—És horrible i cruel, vostè! —va xisclar el nen—. Tots vostès són horribles i cruels! —Llençava les paraules de manera aguda i estrident, als quaranta o cinquanta adults que hi havia a la platja, i aquesta vegada ningú, ni l'home del pit pelut, no li va contestar—. Per què no la tornen a ficar al mar? —va xisclar el nen—. No els ha fet res! Deixin-la anar!

El pare se sentia violent per l'actitud del seu fill, però no n'estava avergonyit.

—Els animals el tornen boig —va dir, adreçant-se a la gentada—. A casa té tota mena d'animals. Hi parla.

—Els adora —va dir la mare.

Alguns van començar a moure els peus, en la sorra, nerviosos. Aquí i allà es podia notar un lleuger canvi d'actitud, un sentiment d'incomoditat, fins un toc de vergonya. El nen, que no devia tenir més de vuit o nou anys, havia deixat de lluitar amb son pare. El pare encara l'agafava pel puny, però ja no el retenia.

—Vinga! —va cridar el nen—. Deixin-la anar! Deslliguin la corda i deixin-la anar!

Estava dret, molt petit i tibet, davant de la gentada, amb els ulls que li brillaven com dues estrelles i el vent que li agitava els cabells. Estava magnífic.

—No podem pas fer-hi res, David —va dir el pare, dolçament—. Tornem-se'n.

—No! —va cridar el nen, i en aquell moment es va regirar de sobte, va estirar el braç i va aconseguir alliberar-se de son pare. Va començar a córrer com un llamp, travessant la sorra cap a la tortuga gegantesca.

—David! —va xisclar el pare, arrencant a córrer darrera d'ell—. Para't! Torna!

El nen va esquivar i es va revinclar a través de la gentada, com un jugador de rugby amb la pilota, i l'única persona que es va fer endavant per deturar-lo va ser el pescador.

—No t'acostis a la tortuga, noi! —va cridar mentre embestia contra la figura que corria. Però el noi el va esquivar i va continuar corrent—. T'espedaçarà! —va cridar el pescador—. Para, noi, para!

Però ara era massa tard per deturar-lo, i mentre corria directe cap a la testa de la tortuga, la tortuga el va veure, i l'enorme testa capgirada va voltar ràpidament per mirar-lo de front.

La veu de la mare del nen, el gemec adolorit i angoixat de la veu de la mare, es va elevar en el cel vespral.

—David! —cridava—. *Oh, David!*

I un instant després el noi queia de genolls a la sorra, abraçava el coll vell i arrugat i estrenyia l'animal contra el pit. La galta del nen es premia contra el cap de la tortuga, i movia els llavis, xiuxiuejant paraules dolces que ningú més no podia sentir. La tortuga es va quedar absolutament quieta. Fins les aletes gegantesques van deixar d'agitar-se en l'aire.

Un gran sospir, un llarg i suau sospir d'alleujament, va sortir de la gentada. Molta gent va fer una o dues passes enrera, com tractant potser d'allunyar-se una

mica d'una cosa que no podien entendre. Però el pare i la mare van avançar plegats i es van aturar a uns tres metres del fill.

—Papà! —va cridar el nen, acariciant encara el vell cap marró—. Fes alguna cosa, papà! Sisplau, fes que la deixin anar-se'n!

—Puc ajudar-los? —va dir un home amb vestit blanc que acabava de baixar de l'hotel. Com tothom sabia, era el senyor Edwards, el director. Era un anglès alt, amb nas de bec i una cara llarga i rosada—. Quin miracle! —va dir, mirant el nen i la tortuga—. Té sort que no li hagi arrencat el cap d'una mossegada. —I al noi li va dir—: Val més que te n'apartis de seguida, maco. Es una bèstia perillosa.

—Vull que la deixin anar! —va cridar el noi, bressolant-li encara el cap en els braços—. Digui'ls que la deixin anar!

—S'adona que el podria matar en qualsevol moment? —va dir el director al pare del nen.

—Deixi'l estar —va dir el pare.

—Quina bestiesa —va dir el director—. Vagi i agafi'l. Però afanyi's. I vagi amb compte.

—No —va dir el pare.

—Què vol dir que «no»? —va dir el director—. Aquestes bèsties maten! Que no ho entén?

—Sí —va dir el pare.

—Doncs per l'amor de Déu, home, tregui'!! —va cridar el director—. Si no, hi haurà una desgràcia.

—De qui és? —va preguntar el pare—. De qui és la tortuga?

—Nostra —va dir el director—. L'hotel l'ha comprada.

—Doncs faci'm un favor —va dir el pare—. Deixi'm comprar-l'hi.

El director mirava el pare però no deia res.

—No coneix el meu fill —va dir el pare, amb veu calmada—. Si la duen a l'hotel i l'escorxen es tornarà boig. Es posarà histèric.

—Allunyi'l de la bèstia —va dir el director—. I afanyi's.

—Adora els animals —va dir el pare—. De debò que els adora. Es comunica amb ells.

La gentada estava en silenci, tractant d'escoltar què deien. Ningú no es movia. Estaven com hipnotitzats.

—Si la deixem anar —va dir el director— la tornaran a capturar una altra vegada.

—Potser sí —va dir el pare—. Però aquestes bèsties saben nedar.

—Ja ho sé que saben nedar —va dir el director—. Però igualment la tornaran a capturar. Es un exemplar valuós, se'n deu adonar. Només la closca val un munt de diners.

—No m'importa el que valgui —va dir el pare—. No es preocupi per això. Vull comprar-la.

El nen estava encara de genolls a la sorra, al costat de la tortuga, acariciant-li el cap.

El director va agafar un mocador de la butxaca del pit i va començar a eixugar-se els dits. No estava disposat a deixar anar la tortuga. Probablement ja havia planejat el menú del sopar. D'altra banda no volia cap altre accident horrible a la seva platja aquella temporada. Amb el senyor Wasserman i el coco, es va dir, ja n'hi havia hagut prou per un any, moltes gràcies.

El pare va dir:

—Ho consideraria un gran favor personal, senyor Edwards, si me la deixés comprar. I li prometo que no se'n penedirà. Me n'asseguraré ben bé.

El director va alçar les celles uns mil·límetres. Ara ho havia entès. El volien subornar. Això era ben diferent. Durant uns segons va continuar eixugant-se les mans amb el mocador. Va arronsar les espatlles i va dir:

—En fi... Suposo que si això fa que el seu noi se senti millor...

—Gràcies —va dir el pare.

—Oh, gràcies! —va cridar la mare—. Moltes, moltíssimes gràcies!

—Willy —va dir el director, fent un senyal al pescador.

El pescador va avançar. Se'l veia totalment perplex.

—No he vist mai res igual en la vida —va dir—. Aquesta tortuga vella és la més ferotge que he capturat mai! Quan l'hem duta a bord ha lluitat com un dimoni! Ha calgut que fóssim tots sis per desembarcar-la! Aquest noi és boig.

—Sí, ja ho sé —va dir el director—. Però ara vull que la deixis anar.

—Deixar-la anar? —va cridar el pescador, esgarriat—. Senyor Edwards, no l'ha de deixar anar, aquesta! Es un rècord! Es la tortuga més grossa que mai s'ha capturat en aquesta illa! La més grossa, de lluny! I els nostres diners, què?

—Et pagaré.

—Tinc els altres cinc, que també han de cobrar —va dir el pescador, assenyalant cap a la riba.

Cosa d'uns cent metres més avall, a la riba, cinc homes gairebé nus i de pell negra eren al costat d'una segona barca.

—Tots sis hi hem estat en això, i a parts iguals —va continuar el pescador—. No la puc deixar anar fins que cobrem.

—Et garanteixo que cobrareu —va dir el director—. Que no en tens prou amb això?

—Jo li asseguro que és veritat —va dir el pare del nen, fent-se endavant—. I si la deixen anar de seguida hi haurà una propina per tots sis pescadors. Vull dir: immediatament, ara mateix.

El pescador va mirar el pare. Va mirar tot seguit el director.

—D'acord —va dir—. Si això és el que vostè vol...

—Hi ha una condició —va dir el pare—. Abans de cobrar, ha de prometre que no sortirà de seguida a tractar de capturar-la una altra vegada. En qualsevol cas, no pas aquest vespre. Queda entès?

—Entesos —va dir el pescador—. Fet.

Es va girar i va córrer platja avall, cridant els altres cinc pescadors. Els cridava alguna cosa que no podíem sentir, i un o dos minuts més tard, tots sis van tornar, plegats. Cinc d'ells duien pals de fusta, llargs i gruixuts.

El nen encara estava agenollat al costat del cap de la tortuga.

—David —va dir-li el pare, dolçament—. Ja està tot arreglat, David. La deixaran anar.

El nen va mirar al voltant, però no va treure els braços del voltant del coll de la tortuga, i no es va aixecar.

—Quan? —va preguntar.

—Ara —va dir el pare—. Ara mateix. Així que val més que te n'allunyis.

—M'ho promets? —va dir el nen.

—Sí, David, t'ho prometo.

El nen va apartar els braços. Es va posar dret. Va fer unes quantes passes enrera.
—Tothom enrera! —va cridar el pescador que es deia Willy—. Sisplau, que tothom es faci enrera!

La gentada va retrocedir uns metres platja amunt.

Els que estiraven la corda van deixar-la anar i es van fer enrera junt amb els altres.

Willy es va posar de quatre potes i, amb molt de compte, es va atansar a un costat de la tortuga. Aleshores va començar a desfer el nus de la soga. Mentre ho feia tenia la precaució de mantenir-se fora de l'abast de les grans aletes.

Un cop desfet el nus, Willy va retrocedir de quatre grapes. Els altres cinc pescadors van avançar amb els pals. Els pals eren una mica més llargs de dos metres i immensament gruixuts. Els van ficar sota la closca de la tortuga i van començar a balancejar la gran bèstia de banda a banda. La closca tenia una cúpula ben alta i la forma perfecta perquè la balancegessin.

—Amunt... avall...! —cantaven els pescadors mentre la balancejaven—. Amunt... avall! Amunt... avall! Amunt... avall!

La vella tortuga estava ben trasbalsada, i qui podria criticar-l'hi? Les aletes enormes colpejaven frenèticament l'aire, i el cap no parava d'entrar i sortir de la closca.

—Girem-la! —cridaven els pescadors—. Amunt... girem-la! Girem-la! Una altra vegada i llestos!

La tortuga es va decantar del tot, va quedar un moment de costat i va caure de quatre potes sobre la sorra.

Però no va arrencar a fugir de seguida. L'enorme cap marró va sortir i va mirar cautelosament al voltant.

—Vés-te'n, tortuga, vés-te'n! —va cridar el nen—. Torna al mar!

Els dos ulls de la tortuga, negres i encaputxats, es van alçar cap al nen. Els ulls eren lluent i vius, plens de la saviesa que dóna l'edat. El nen va tornar a mirar la tortuga, i aquest cop, quan va parlar, ho va fer amb veu suau i íntima.

—Adéu, vella tortuga —va dir—. Aquesta vegada, vés-te'n ben lluny.

Els ulls negres van continuar observant el nen durant uns pocs segons més. Ningú no es va moure. Aleshores, amb gran dignitat, l'enorme bèstia es va girar i va començar a caminar com els ànecs cap a la vora de l'oceà. No es va pas afanyar. Es movia calmament per la sorra de la platja, amb la closca enorme movent-se gentilment de banda a banda.

La gentada observava en silenci.

La tortuga va entrar en l'aigua.

Va continuar endavant.

Ben aviat, ja nedava. Ara era en el seu element. Nedava amb gràcia i molt ràpidament, amb el cap ben alt. El mar era calmat, i hi feia petites onades que formaven com un vano a totes dues bandes, darrera seu, com les onades que fa una barca. Van passar uns quants minuts abans que la perdéssim de vista, i ja era a mig camí de l'horitzó.

Els hostes van començar a caminar de tornada cap a l'hotel. Estaven subjugats d'una manera curiosa. Ara, no feien acudits, ni bromes, ni reien. Havia passat alguna cosa. Alguna cosa estranya havia travessat, voleiant, la platja.

Vaig tornar al meu petit balcó i m'hi vaig asseure a fumar un cigarret. M'inquietava la sensació que l'assumpte encara no s'havia acabat.

L'endemà, a les vuit del matí, la noia jamaicana, la que m'havia parlat del senyor Wasserman i el coco, em va dur un got de suc de taronja a l'habitació.

—Quin cristo a l'hotel, aquest matí —va dir mentre col·locava el got a la taula i corria les cortines—. Tothom va d'una banda a l'altra, com si fossin bojos.

—Per què? Què ha passat?

—El nen de l'habitació dotze. Ha desaparegut. Ha desaparegut aquesta nit.

—Vols dir el nen de la tortuga?

—Aquest —va dir—. Els seus pares estan desesperats, i el director va com boig.

—Quant fa que s'han adonat que no hi era?

—Unes dues hores. Son pare ha trobat el llit buit. Però se'n pot haver anat en qualsevol moment de la nit.

—Sí —vaig dir—. Es clar.

—Els de l'hotel el busquen pertot arreu —va dir—. I acaba d'arribar un auto de la policia.

—Potser s'ha llevat d'hora i se n'ha anat a pujar a les penyes —vaig dir.

Els seus ulls grossos, foscos i amb aspecte d'encantats, van restar un moment fixos en la meua cara; tot seguit els va apartar.

—No ho crec —va dir, i se'n va anar.

Em vaig vestir de pressa i vaig baixar corrent cap a la platja. En la mateixa platja, dos policies nadius en uniforme caqui eren amb el senyor Edwards, el director.

Era el senyor Edwards qui parlava. Els policies escoltaven amb atenció. Lluny, a tots dos extrems de platja, podia veure grupets de gent, servents de l'hotel i clients, que s'escampaven cap a les penyes. El matí era preciós. El cel era d'un blau fumós, amb un lleu toc de groc. El sol era alçat i reflectia diamants per tot el mar calmat. I el senyor Edwards parlava en veu alta amb els dos policies nadius, i movia els braços.

Jo volia ajudar. Què havia de fer? Cap a on havia d'anar? Seguir els altres hauria estat d'una simplicitat sense sentit. Per això vaig continuar caminant cap al senyor Edwards.

Més o menys aleshores, vaig veure la barca de pesca. La llarga canoa de fusta amb un únic pal i una vela marró que la brisa agitava era encara bastant mar endins, però venia cap a la platja. Els dos nadius que hi havia a bord, un a cada extrem, remaven fort. Remaven ben fort. Els rem s'alçaven i queien a una velocitat tan terrible com si fossin en una cursa. Em vaig deturar a mirar-los. Per què tanta pressa per arribar a la costa? Era ben obvi que tenien alguna cosa per explicar. Vaig mantenir els ulls fixos en la barca. A la meua esquerra, vaig poder escoltar com el senyor Edwards deia als dos policies:

—Es absolutament ridícul. No puc permetre que la gent desaparegui així de l'hotel. Val més que el trobin de seguida, m'entenen? O ha anat a fer un tomb per algun lloc i s'ha perdut o l'han segrestat. Sigui com sigui, la responsabilitat de la policia és...

La barca de pesca es va elevar del mar i va aterrar en la sorra, just a tocar de l'aigua. Tots dos homes van deixar caure els rem i van saltar. Van començar a córrer platja amunt. Vaig reconèixer el que anava al davant: era Willy. Quan va veure el director i els dos policies, va anar directament cap a ells.

—Ei, senyor Edwards! —va cridar Willy—. Hem vist una cosa de bojos!

El director es va dreçar i va tibar el coll. Els dos policies continuaven impassibles. Estaven acostumats a les persones excitable. En trobaven cada dia.

Willy es va aturar davant del grup, amb el pit pujant-li i baixant-li, i respirant pesadament. L'altre pescador era darrera seu, ben a prop. Tots dos anaven nus, tret d'un petit tapaculs; les pells negres els lluïen de suor.

—Hem remat a tota velocitat durant molt de tros —va dir Willy, excusant-se perquè havia perdut l'alè—. Hem cregut que haviem de tornar el més depressa possible, per explicar-ho.

—Explicar què? —va dir el director—. Què heu vist?

—Es que és increïble, home! Increïble del tot!

—Continua, doncs, Willy, per l'amor de Déu.

—No s'ho creurà —va dir Willy—. Ningú no s'ho creurà. Oi, Tom?

—Ningú —va dir l'altre pescador, movent el cap vigorosament—. Si Willy no hagués estat amb mi per confirmar-m'ho, ni jo mateix no m'ho hagués cregut!

—Cregut què? —va dir el senyor Edwards—. Digueu-nos què heu vist.

—Hem sortit d'hora —va dir Willy—, cap a les quatre del matí, abans que hi hagués prou llum per veure res amb claredat, devíem ser un parell de milles mar endins. De cop, mentre el sol es llevava, veiem just davant nostre, a no més de cinquanta metres, veiem una cosa que no podíem creure ni nosaltres mateixos...

—Què? —va intervenir el senyor Edwards—. Per l'amor de Déu, continueu!

—Veiem aquella tortuga vella i enorme nedant allà davant nostre, aquella d'ahir a la platja, i veiem el nen assegut damunt de l'esquena de la tortuga i cavalcant-la pel mar com si fos un cavall!

—S'ho ha de creure! —va cridar l'altre pescador—. Jo també ho he vist, així que s'ho ha de creure!

El senyor Edwards va mirar els dos policies. Tots dos policies miraven els pescadors.

—No ens estareu pas prenent el pèl, oi? —va dir un dels policies.

—L'hi juro! —va cridar Willy—. És la veritat: de debò! El nen aquell cavalcava sobre l'esquena de la tortuga, i els peus no li tocaven ni l'aigua! Eixut del tot, i assegut, còmode i confortable! Així que els hem seguit. Es clar que els hem seguit. Al principi tractem d'acostar-nos-hi molt sigil·losament, com fem sempre que anem a agafar una tortuga; però el nen ens veu. Ara no som gaire lluny, com si diguéssim. No més lluny que d'aquí fins a on arriba l'aigua. I quan el nen ens veu, fa com si es fes endavant per parlar amb la vella tortuga, i la tortuga alça el cap i comença a nedar a tota pastilla! Coi, com nedava la tortuga! Tom i jo remem bastant depressa quan volem, però amb aquell monstre no hi teníem res a fer! Res de res! Com a mínim, anava el doble de ràpid que nosaltres! Ben bé el doble de ràpid; què en dius, Tom?

—Jo diria que el *triple* de ràpid —va dir Tom—. I li diré per què. En deu minuts o un quart, eren una milla davant nostre.

—I per quins set sous no heu cridat el nen? —va preguntar el director—. Per què no li heu parlat abans, quan éreu més a prop?

—Però, home, si no hem deixat de cridar-lo en tota l'estona! —va cridar Willy—. Just quan el nen ens ha vist i hem deixat d'acostar-nos-hi sigil·losament, hem començat a cridar-lo. Li hem cridat de tot, per tractar que vingués amb nosaltres. «Ei, nano!», li he cridat, «Torna amb nosaltres! Et portarem a casa! No està gens bé això que fas, nano! Salta i neda, ara que pots, i et recollirem! Vinga, nano, salta! La

mamà et deu estar esperant a casa, noi, així que per què no véns amb nosaltres?». I un cop li he cridat: «Escolta, nano! Et farem una promesa! Si véns amb nosaltres et prometem no agafar mai més aquesta tortuga vella!».

—T'ha contestat res? —va preguntar el director.

—Ni una vegada no ha girat el cap! —va dir Willy—. Va continuar assegut sobre la closca, com si es balancegés endavant i enrera, amb el cos, com si urgís aquella tortuga vella a anar més i més de pressa! Senyor Edwards, perdrà aquest nen, a menys que algú no hi vagi de seguida i l'agafi!

La cara habitualment rosada del director s'havia tornat blanca com el paper.

—Cap a on anaven? —va preguntar, eixut.

—Cap al nord —va contestar Willy—. Gairebé cap al nord exacte.

—Entesos! —va dir el director—. Agafarem la llanxa motora! Vull que vinguis amb nosaltres, Willy. I tu, Tom.

El director, els dos policies i els dos pescadors van arrencar a córrer cap on era la llanxa que feien servir per l'esquí nàutic, a la platja. Van arrossegar-la fins a l'aigua, i el director i tot hi va ajudar, ficat a l'aigua fins als genolls, amb els pantalons blancs i ben planxats. En acabat tots hi van pujar.

Vaig observar com sortien bronzint.

Dues hores més tard, vaig veure'ls tornar. No havien trobat res.

Durant tot el dia, llanxes motores i iots dels altres hotels que hi havia a la costa van buscar per l'oceà. A la tarda, el pare del nen va llogar un helicòpter. Ell mateix hi va pujar i hi van volar durant tres hores. No van trobar cap rastre ni de la tortuga ni del nen.

Durant una setmana, la recerca va continuar, però sense cap resultat.

I ara fa prop d'un any que va passar allò. En aquest temps, només hi ha hagut una notícia significativa. Un grup d'americans que havia sortit de Nassau, a les Bahames, era en alta mar pescant prop d'una gran illa anomenada Eleuthera. En aquella zona hi ha, literalment, milers de baixos de corall i petites illes deshabitades, i en una d'aquestes minúscules illes el capità del iot va veure amb els prismàtics la figura d'una petita persona. A l'illa hi havia una platja de sorra, i la petita persona hi caminava. Els prismàtics van passar de mà en mà, i tothom que hi va mirar va estar d'acord que era un nen. A bord, és clar, hi va haver un gran rebombori, i ràpidament van fer anar els rodets per recollir els fils de pescar. El capità va adreçar el iot directe cap a l'illa. Quan eren a mitja milla de distància, a través dels prismàtics van poder veure clarament que la figura de la platja era la d'un nen i, encara que estigués torrat pel sol, era —amb gairebé total certitud— de pell blanca, no pas un nadiu. En aquell moment, els del iot també van adonar-se que a la sorra, prop del nen, hi havia una cosa que semblava una tortuga gegant. El que va passar a continuació va anar molt de pressa. El nen, que probablement es va adonar que el iot s'apropava, va saltar a l'esquena de la tortuga i la bèstia enorme va entrar en l'aigua, va fer el tomb a l'illa a gran velocitat i va desaparèixer. El iot va buscar-los durant dues hores, però no van veure res més ni del nen ni de la tortuga.

No hi ha cap raó per no creure en la veracitat d'aquest report. Al iot hi havia cinc persones. Quatre eren americans, i el capità era un bahamià de Nassau. Successivament, tots ells van veure pels prismàtics el nen i la tortuga.

Per arribar per mar a l'illa Eleuthera, des de Jamaica, primer s'ha de viatjar cap al nord-est durant dues-centes cinquanta milles, i travessar el Pas dels Vents, entre Cuba i Haití. Aleshores s'ha d'anar al nord-nord-oest durant unes altres tres-

centes milles com a mínim. Es una distància total de cinc-centes cinquanta milles: un viatge molt llarg perquè un nen petit el faci dalt de la closca d'una tortuga.

Què se n'ha de pensar de tot això?

Potser un dia el nen tornarà, encara que personalment ho dubto. Tinc la impressió que és ben feliç on és.

L'autostopista

Tenia un cotxe nou. Era una joguina excitant: un gran BMW 3,3 Li, la qual cosa significa 3,3 litres, gran distància entre els eixos de les rodes, injecció de combustible. Tenia una velocitat màxima de 207 km/h i una acceleració fantàstica. La carrosseria era de color blau pàl·lid. Els seients eren d'un blau més fosc i fets de cuir, cuir autèntic, suau, de la millor qualitat. Les finestres s'obrien i tancaven elèctricament, igual que el sostre. L'antena s'enlairava quan connectava la ràdio, i desapareixia quan l'apagava. A velocitats baixes, el motor, potent, rondinava i grunyia d'impaciència; però, prop dels cent quilòmetres per hora, els grunys desapareixien i el motor començava a roncar de satisfacció.

Anava cap a Londres tot sol. Era un dia de juny preciós. Als camps segaven el fenc i hi havia ranuncles a tots dos costats de la carretera. Com un xiuxiueig, anava a uns cent deu quilòmetres per hora, confortablement assegut, mantenint la direcció amb no més d'un parell de dits que descansaven suaument en el volant.

Davant meu vaig veure un home que feia autostop. Amb el peu, vaig tocar el fre i vaig fer que l'auto es deturés al seu costat. Sempre m'aturava a recollir autostopistes. Sabia què se sent quan s'està dret, a un costat d'una carretera rural, veient com passen els autos. Odiava els conductors que feien veure que no em veien, especialment els que anaven en autos grans i amb tres seients buits. Els cotxes grans i cars es deturaven ben poques vegades. Sempre eren els petits, els que s'oferien a portar-te, o els vells i rovellats, o els que ja anaven farcits de canalla, i el conductor deia: «Em penso que si ens apinyem una mica n'hi cap un més».

L'autostopista va ficar el cap per la finestra oberta i va dir:

—Ei, mestre, que va a Londres?

—Sí —vaig dir—. Pugi-hi.

Va entrar-hi i vaig continuar endavant.

Era un home petit, amb cara de rata i dents grises. Tenia els ulls foscos, ràpids i intel·ligents, com els ulls d'una rata, i les orelles lleugerament punxegudes a la part de dalt. Al cap, duia una gorra de roba, i vestia una jaqueta grisosa, amb butxaques enormes. La jaqueta grisa, els ulls ràpids i les orelles punxegudes feien que, més que cap altra cosa, semblés una mena d'enorme rata humana.

—A quina part de Londres va? —vaig preguntar-li.

—Travessaré Londres i sortiré per l'altra banda —va dir—. Vaig a Epsom, a les curses. Avui és el dia del Derbi.

—Es veritat —vaig dir—. Tant de bo hi anés amb vostè. M'agrada molt apostar als cavalls.

—Mai no aposto als cavalls —va dir—. Ni tan sols els miro quan corren. Ho trobo una cosa ben estúpida.

—Aleshores per què hi va? —vaig preguntar.

Semblava que aquesta pregunta no li havia agradat. La cara petita i com de rata va adoptar una inexpressivitat absoluta, i es va quedar allà, assegut, mirant cap endavant, a la carretera, sense dir res.

—Suposo que deu treballar en les màquines de les apostes o alguna cosa així —vaig dir.

—Això encara és més estúpid —va contestar—. No és gens divertit encarregar-se d'aquelles màquines fastigoses, i vendre bitllets als tòtils. Qualsevol imbècil podria fer-ho.

Hi va haver un llarg silenci. Vaig decidir no preguntar-li res més. Vaig recordar com m'acostumava a irritar, en els meus temps d'autostopista, que els conductors estiguessin tota l'estona fent-me preguntes. On va? Per què hi va? De què treballa? Es casat? Té promesa? Com se diu? Quants anys té? I així successivament. Ho odiava.

—Perdoni'm —vaig dir—. No n'he de fer res del que faci. La pega és que sóc escriptor, i la major part dels escriptors som uns xafarders terribles.

—Escriu llibres? —va preguntar.

—Sí.

—Està bé, això d'escriure llibres —va dir—. Es el que en dic un ofici per traçuts. Jo també tinc un ofici de traçut. La gent que no m'agrada és la que es passa tota la vida fent feines rutinàries i horribles, d'aquelles per les quals no cal cap mena de traça. Entén què vull dir?

—Sí.

—El secret de la vida —va dir— és arribar a ser molt molt bo en una cosa que sigui molt molt difícil de fer.

—Com vostè —vaig dir.

—Exactament. Com vostè i com jo.

—Què li fa pensar que sóc bo en la meva feina? —vaig preguntar—. Hi ha una bona pila d'escriptors dolents.

—Si no fos bo en el que fa no duria un auto com aquest —va contestar—. Li deu haver costat un munt de calés, aquest trasto.

—Barat no ho era.

—A tot drap, quants n'agafa?

—Dos-cents set quilòmetres per hora —li vaig dir.

—M'hi jugo que no.

—M'hi jugo que sí.

—Tots els fabricants d'autos són uns mentiders —va dir—. Ja pot comprar l'auto que vulgui, que no fa mai el que els fabricants deien que feia, als anuncis.

—Aquest sí.

—Comprovi-ho i demostrï-m'ho —va dir—. Vinga, mestre, posi'l a prova i veiem què fa.

A Chalfront St Peter hi ha una revolt molt tancat i, just després, hi ha un tros de carretera de doble direcció, llarg i recte. Vam sortir del revolt i, quan vaig agafar el tros de carretera recta, vaig pitjar l'accelerador amb el peu. El cotxàs va fer un bot endavant com si l'haguessin punxat. En deu segons, més o menys, ja érem a més de cent quaranta.

—Fantàstic! —va cridar—. Meravellós! Continui!

Tenia l'accelerador pitjat fins al fons i el vaig mantenir així.

—Cent seixanta... —cridava—. Cent setanta...! Cent vuitanta...! Cent vuitanta-cinc...! Vinga! No afluixi!

Anava per la via exterior i, en una exhalació, vam passar diversos cotxes, que semblaven aturats: un Mini verd, un gran Citroen de color crema, un Land-Rover blanc, un camió enorme que duia un contenidor al damunt, un Volkswagen Minibus de color carabassa...

—Cent noranta! —va cridar el meu passatger, botant—. Vinga! Vinga! Anem pels dos-cents set!

En aquell moment vaig sentir el xiscle d'una sirena de policia. Era tan forta que semblava que era dins de l'auto; un policia en moto va aparèixer al costat nostre: ens va avançar per la via interior i va alçar una mà perquè ens deturéssim.

—Mare de Déu! —vaig dir—. Ara sí que hem begut oli.

Quan ens va passar, el policia devia anar prop dels cent deu, i es va prendre molt de temps per anar minvant la velocitat. Finalment, va aturar-se al costat de la carretera i jo m'hi vaig deturar al darrera.

—No sabia pas que les motos de la policia poguessin anar tan ràpid —vaig dir, amb no gaire convicció.

—Aquesta sí que pot —va dir el meu passatger—. Es del mateix fabricant que aquest auto. Es una BMW R90S. La moto més ràpida que hi ha. Es la que ara fan servir.

El policia va baixar de la moto i la va inclinar cap a un costat, sobre el suport. En acabat es va treure els guants i els va col·locar sobre el seient, amb cura. Ara no tenia cap pressa. Ens tenia on volia, i ho sabia.

—Problemes a la vista —vaig dir—. No m'agrada gens.

—No parli amb ell més del que sigui necessari. Entesos? —va dir el meu company—. Estigui's quiet i callat.

Com un botxí que s'acosta a la víctima, el policia caminava lentament cap a nosaltres. Era un home gros i carnós, amb panxa, i els pantalons blaus li cenyien les cuixes enormes. Duia les ulleres sobre el casc, i mostrava una cara calivosa i vermella, de galtes amples.

Nosaltres sèiem com col·legials culpables, esperant que arribés.

—Al tanto amb aquest tio —va xiuxiuejar el meu passatger—. Fa pinta de tenir mala llet.

El policia va venir fins a la meva finestra, que era oberta, i va col·locar una mà carnosa a l'ampit.

—Què és tanta pressa? —va dir.

—Cap pressa, agent —vaig contestar.

—Potser porta una dona aquí al darrera, a punt de tenir un nen, i la duu a l'hospital a corre-cuita... Es això?

—No, agent.

—O potser casa seva s'incendia i vostè hi va corrents, per rescatar la família, que és al pis de dalt, sense poder-ne sortir? —La veu era perillosament suau i foteta.

—No hi ha cap incendi a casa, agent.

—Aleshores —va dir— s'ha ficat vostè en un bon embolic, oi? Sap quin és el límit de velocitat en aquest país?

—Cent dotze.

—I li importaria dir-me exactament a quina velocitat anava ara fa un moment? Vaig alçar les espatlles i no vaig contestar res.

Quan va tornar a parlar, va alçar tant la veu que vaig fer un bot.

—*A cent noranta-dos quilòmetres per hora!* —va bordar—. Això vol dir *uitanta* quilòmetres per hora *més* del que és permès!

Va girar el cap i va llençar una enorme escopinada, que va aterrar al parafang del cotxe i va començar a relliscar per la preciosa pintura blava. Es va tornar a girar i va mirar, sever, el meu passatger.

—I vostè qui és? —va preguntar, eixut.

—És un autostopista —vaig dir—. L'he agafat abans.

—No li he preguntat res a vostè —va dir—. Li ho he preguntat a ell.

—Que he fet res de dolent? —va preguntar el passatger, amb una veu suau i oliosa com la brillantina.

—És molt més que probable —va contestar el policia—. Sigui com sigui, és un testimoni. De seguida me n'ocuparé, de vostè. El carnet de conduir —va fer, estenent la mà.

Li vaig donar el carnet de conduir.

Es va descordar la butxaca esquerra del pit de la jaqueta i en va treure el temut talonari de multes. Amb cura, va anotar-hi el nom i l'adreça que hi havia al carnet. Aleshores me'l va tornar. Va anar fins al davant de l'auto, va llegir el número de la matrícula i el va anotar també. Va omplir la data, l'hora i els detalls de la infracció. En acabat va arrencar l'original de la multa. Però, abans de donar-me'l, va comprovar que tota la informació s'havia calcat clarament en la còpia de carbó que es quedava. Finalment, va tornar el talonari a la butxaca de la jaqueta i es va cordar el botó.

—Ara vostè —va dir al passatger, i va fer el tomb fins a l'altra banda del cotxe. De l'altra butxaca del pit, en va treure una llibreteta negra—. Com es diu? —li va etzibar.

—Michael Fish —va dir el passatger.

—Adreça?

—El catorze de Windsor Lane, a Luton.

—Mostri'm alguna cosa que certifiqui que aquest nom i aquesta adreça són autèntics —va dir el policia.

El passatger va remenar per les butxaques i va treure'n el seu carnet de conduir. El policia va comprovar el nom i l'adreça i l'hi va tornar.

—Professió? —va preguntar, eixut.

—Sóc portacabassos.

—*Que?*

—Portacabassos.

—Digui-ho lletra a lletra.

—P, O, R, T, A, C, A, B, A, S...

—Prou. I, si és tan amable, què és un portacabassos?

—Un portacabassos, agent, és una persona que duu el ciment escala amunt fins al paleta. I el cabàs és on ho duu. Té una nansa llarga, i al damunt hi porta dos trossos de fusta col·locats en angle...

—Entesos, entesos. Per qui treballa?

—Per ningú. No tinc feina.

El policia va anotar tot això en la llibreteta negra. En acabat se la va tornar a ficar a la butxaca i es va cordar el botó.

—Quan torni a comissaria faré unes quantes comprovacions sobre vostè —va dir al passatger.

—Sobre mi? Què he fet de dolent? —va preguntar l'home amb cara de rata.

—La seva cara no m'agrada: això és tot —va dir el policia—. I podria ben bé ser que en tinguéssim una foto a l'arxiu.

Va tornar a donar la volta al cotxe, fins a la meva finestra.

—Suposo que s'adona que s'ha ficat en un bon embolic —em va dir.

—Sí, agent.

—Quan haguem acabat amb vostè, no tornarà a conduir aquest cotxe seu tan fantàstic durant una temporadeta ben llarga. Ara que hi penso, no tornarà a conduir *cap* cotxe durant molts anys. I una altra cosa: espero que, per acabar de fer el lot, el tanquin un temps prudencial.

—Vol dir a la presó? —vaig preguntar, alarmat.

—Exacte —va dir, fent petar els llavis—. A la garjola. Entre reixes. Amb els altres delinqüents que no respecten la llei. I una multa de les bones, també, amb el lot. Ningú no se n'alegrarà més que jo. Ja els veuré al judici, a tots dos. Rebran una citació.

Es va girar i va anar cap a la moto. D'un cop de peu suau va tornar el suport a posició i va passar la cama per damunt del seient. Va ventar un cop de peu a l'starter i la moto va bramar carretera enllà fins a perdre's de vista.

—Bufa! —vaig fer—. Ara sí que l'he feta bona.

—Ens ha enxampat —va dir el passatger—. Ens ha enxampat ben bé.

—Deu voler dir que m'ha enxampat a mi.

—Exacte —va dir—. I ara què pensa fer, mestre?

—Me'n vaig directe a Londres a parlar amb el meu advocat —vaig dir. Vaig engegar el cotxe i vaig tornar a la carretera.

—No s'ho ha de creure, això que ha dit que aniria a la presó —va dir el passatger—. No fiquen ningú a la cangri només que per córrer massa.

—N'està segur? —vaig preguntar.

—I tant —va contestar—. Li poden treure el carnet, i posar-li una multa de l'hòstia, però res més.

Em vaig sentir molt alleujat.

—Per cert —vaig dir—, per què li ha mentit?

—Qui? Jo? —va dir—. Què li fa pensar que li he mentit?

—Li ha dit que era un portacabassos sense feina. Però a mi m'havia dit abans que tenia un ofici en què s'havia de ser molt traçut.

—I el tinc —va dir—. Però no es guanya res explicant-ho tot a un pasma.

—I així, doncs, quin és el seu ofici?

—Ah —va dir, sorneguer—. Això seria dir-ho, oi?

—Es un ofici que li fa vergonya?

—Vergonya? —va cridar—. Jo, avergonyit del meu ofici? N'estic tan orgullós com qui més pugui estar-ho, en el món sencer!

—I doncs per què no m'ho diu?

—Vostès, els escriptors, sí que de debò són uns xafarders terribles, oi? —va dir—. I suposo que no es quedarà tranquil fins que hagi trobat quina és la resposta exacta...

—Tant se me'n dóna, de fet —li vaig dir, mentint.

De cua d'ull, em va adreçar una miradeta astuta, de rata.

—Em penso que no —va dir—. Puc veure-li a la cara que es pensa que tinc un ofici molt peculiar, i es mor de ganes de saber quin és.

No em va agradar que em llegís els pensaments d'aquella manera. Vaig quedar-me silenciós, observant la carretera.

—I no s'equivoca, a més —va continuar—. Tinc un ofici molt peculiar. Tinc l'ofici més estranyament peculiar de tots.

Vaig esperar que continués.

—Es per això que he d'anar molt al tanto amb qui parlo. Ho comprèn, oi? Com puc saber, per exemple, que vostè no és un altre pasma, vestit de paisà?

—Faig cara de pasma?

—No —va dir—. No en fa. I no ho és. Qualsevol ho pot veure, això.

Va treure de la butxaca una llauna de tabac i un llibret de paper de fumar i va començar a fer un cigarret. El mirava de cua d'ull, i era increïble la velocitat amb què realitzava aquesta operació bastant difícil. En cosa de cinc segons, el cigarret va quedar fet i a punt. Va passar la llengua al llarg de la vora del paper, el va enganxar i se'l va col·locar als llavis. Aleshores, com per art de màgia, li va aparèixer un encenedor a la mà. De l'encenedor va sorgir una flama. Va encendre el cigarret. L'encenedor va desaparèixer. Efectivament: havia estat una operació remarcable.

—No havia vist mai ningú que fes un cigarret tan depressa —vaig dir.

—Ah —va dir, fent-ne una bona pipada—. Així que s'hi ha fixat.

—Es clar que sí. Ha estat fantàstic.

Es va fer enrera en el seient i va somriure. El complaïa molt que m'hagués adonat que podia fer un cigarret tan ràpidament.

—Vol saber com ho faig? —va preguntar.

—Vinga.

—És perquè tinc uns dits fantàstics. Aquests dits meus —va dir alçant totes dues mans davant seu— són més ràpids i més espavilats que els del millor pianista del món!

—Es pianista, vostè?

—No sigui beneit —va dir—. Faig pinta de pianista?

Li vaig mirar els dits. Tenien una forma tan bella, eren tan prims i llargs i elegants que no semblaven pertànyer en absolut a la resta d'ell. Semblaven més aviat els dits d'un cirurgià del cervell, o d'un rellotger.

—La meva feina —va continuar— és cent vegades més difícil que tocar el piano. Qualsevol pallús pot aprendre a fer-ho, això del piano. A gairebé cada casa on vas avui en dia hi ha nenets tiquis-miquis que aprenen a tocar el piano. Es veritat o no?

—Més o menys —vaig dir.

—Es clar que ho és. Però no hi ha ni una persona en deu milions que pugui aprendre el que jo faig. Ni una en deu milions! Què me'n diu?

—Ben sorprenent —vaig dir.

—Ja pot ben dir-ho, que és sorprenent —va dir.

—Em penso que sé què fa —vaig dir—. Fa jocs de mans. Vostè és un prestidigitador.

—Jo? —va ruflar—. Un prestidigitador? Em veu anant d'una d'aquestes horribles festes de nens a una altra, fent sortir conills dels copaltes?

—Doncs és un jugador de cartes. Fa que la gent s'apunti a jugar a cartes i vostè es distribueix unes mans meravelloses.

—Jo? Un vulgar trampós? —va cridar—. És el bisnes més miserable de tots.

—D'acord. Em dono.

Ara conduïa l'auto lentament, a no més de seixanta-cinc quilòmetres l'hora, per assegurar-me que no em tornessin a deturar. Havíem arribat a la carretera principal de Londres a Oxford i anàvem de baixada cap a Denham.

De cop, el meu passatger em va mostrar un cinturó de cuir negre que duia a la mà.

—Que l'ha vist mai, abans? —va preguntar. El cinturó tenia una sivella de llautó amb un dibuix ben poc usual.

—Ei! —vaig dir—. És meu, oi? És *meu*! D'on l'ha tret?

Va somriure amplament i va moure suaument el cinturó de banda a banda.

—D'on es pensa que l'he tret? —va dir—. De la part de dalt dels seus pantalons, és clar.

Vaig allargar la mà fins al cinturó. No hi era.

—Vol dir que me l'ha tret mentre conduïa? —vaig preguntar, desconcertat.

Va fer que sí amb el cap, observant-me tota l'estona amb aquells ulls negres, de rata.

—Es impossible —vaig dir—. Hauria hagut de descordar-me la sivella i passar tot el cinturó a través de les baguetes. L'hauria vist fer-ho. I encara que no l'hagués vist, ho hauria notat.

—Ah, però no ho ha notat, oi? —va dir, triomfant. Va deixar caure el cinturó a la falda, i ara, tot de cop, li penjava un cordó de sabata marró dels dits—. I què me'n diu d'això, doncs? —va exclamar, mostrant el cordó de sabata.

—Què li he de dir? —vaig dir.

—Hi ha algú per aquí a qui li falti un cordó de sabata? —va preguntar, amb un somriure sorneguer.

Vaig abaixar la vista cap a les sabates. Me'n faltava el cordó d'una.

—Ostres! —vaig dir—. Com ho ha fet? No he vist que s'ajupís en cap moment.

—Vostè mai no veu res —va dir orgullós—. Mai no ha vist que em mogués ni un centímetre. I sap per què?

—Sí —vaig dir—. Perquè té uns dits fantàstics.

—Exacte! —va cridar—. Ho ha enganxat de seguida, oi? —Es va repapar i va continuar xuclant el seu cigarret casolà, fent anar el fum en un fil prim contra el parabrisa. Sabia que m'havia impressionat molt amb aquells dos trucs, i això el feia molt feliç—. No vull fer tard —va dir—. Quina hora és?

—Hi ha un rellotge davant seu —li vaig dir.

—No me'n refio dels rellotges dels autos —va dir—. Quina hora diu el seu rellotge?

Vaig apujar-me la màniga per mirar el rellotge de polsera. No hi era. Vaig mirar l'home. Em va tornar la mirada, somrient.

—També me l'ha pres —vaig dir.

Va allargar la mà: a la palma hi tenia el meu rellotge.

—Bon assumpte, aquest trasto —va dir—. De primera qualitat. Or de divuit quirats. I fàcil de col·locar, també. No hi ha mai problemes per desfer-se de coses de qualitat.

—M'agradaria recuperar-lo, si no li fa res —vaig dir, bastant malhumorat.

Amb cura, va col·locar el rellotge a la guantera de cuir que hi havia davant seu.

—A vostè, mestre, no li pisparia res —va dir—. Vostè és col·lega. M'ha recollit a la carretera.

—M'alegra saber-ho —vaig dir.

—Tot el que faig és contestar-li les preguntes —va continuar—. M'ha preguntat de què vivia i li ho estic ensenyant.

—Què més m'ha pres?

Va tornar a somriure, i ara, una darrera l'altra, va començar a treure's de les butxaques de la jaqueta tot de coses que em pertanyien: el carnet de conduir, un clauer amb quatre claus, alguns bitllets d'una lliura, unes quantes monedes, una carta dels meus editors, el meu diari, un llapis gastat i vell, un encenedor i, finalment, un preciós anell de safir, vell i preciós, amb tot de perles al voltant, que era de la meva dona. El duia a Londres, al joier, perquè faltava una de les perles.

—Vet aquí una altra peça excepcional —va dir, fent girar l'anell en els dits—. Si no m'equivoco, és del segle XVIII, del regnat del rei Jordi III.

—Exacte —vaig dir, impressionat—. Absolutament exacte.

Va posar l'anell a la guanterera de cuir, amb les altres coses.

—Així que és un carterista —vaig dir.

—No m'agrada aquesta paraula —va contestar—. Es una paraula grollera i vulgar. Els carteristes són gent grollera i vulgar que només fan treballs fàcils, amateurs. Pispem els diners a les velletes cegues.

—Quin nom es dona, doncs?

—Jo? Un diter. Un diter professional. —Va dir les paraules solemnement i orgullosament, com si em digués que era el President del Col·legi Reial de Cirurgians, o l'Arquebisbe de Canterbury.

—No l'havia mai sentida, aquesta paraula —vaig dir—. Se l'ha inventada?

—És clar que no me l'he inventada —va respondre—. És el nom que es dona als que arriben al cim més alt de la professió. Ha sentit a parlar dels joiers i dels argenters, per exemple. Són experts en joies i en argent. Jo sóc un expert amb els dits; per això sóc un diter.

—Deu ser una feina interessant.

—Es una feina meravellosa —va contestar—. Es adorable.

—I per això va a les curses?

—Les curses de cavalls són bufar i fer ampolles —va dir—. Només cal ser-hi després de la cursa, observant i esperant que els que hi han tingut sort facin cua per recollir els diners. I quan veus algú que agafa un bon feix de bitllets, només cal seguir-lo i servir-te'n tu mateix. Però no em malinterpreti, mestre. Als que perden mai no els prenc res. Ni a la gent pobra tampoc. Només vaig darrera dels que s'ho poden permetre, dels guanyadors i dels rics.

—Molt assenyat per part seva —vaig dir—. Quantes vegades l'han enxampat?

—Enxampat? —va cridar, disgustat—. Enxampar-me a *mí*. Només enxampen els carteristes. Els deters, mai. Escolti, li podria prendre la dentadura postissa de la boca i ni se n'adonaria!

—No duc dentadura postissa —vaig dir.

—Ja ho sé —va contestar—. Si n'hagués dut li hagués pres fa força estona!

Me'l creia. Aquells dits prims i llargs semblaven capaços de fer qualsevol cosa. Durant una estona vam continuar endavant sense dir res.

—El policia d'abans l'investigarà ben a fons, a vostè —vaig dir—. No el preocupa gens?

—Ningú no m'investigarà —va dir.

—Es clar que sí. Ha escrit el seu nom i la seva adreça amb molta cura en la llibreteta negra.

L'home em va adreçar un altre dels seus somriures astuts i com de rata.

—Ah —va dir—. És veritat. Però m'hi jugo que no ho té tot tan ben anotat a la memòria. Encara no he conegut mai un pasma que tingués una memòria presentable. Alguns no s'enrecorden ni dels seus propis noms.

—I què hi té a veure la memòria? —vaig preguntar—. Ho ha anotat tot a la llibreta, oi?

—Sí, mestre, té raó. Però la pega és que l'ha perduda, la llibreta. Ha perdut totes dues llibretes: aquella en què ha anotat el meu nom i el talonari on duia el nom de vostè.

Amb els dits de la mà dreta, llargs i delicats, l'home aguantava, triomfal, les dues llibretes que havia tret de les butxaques del policia.

—És la feina més fàcil amb què m'he trobat mai —va anunciar, orgullós.

De tan excitat com estava, de poc que no xoco contra un camió de llet.

—Ara, el pasma no té res sobre cap de nosaltres —va dir.

—Vostè és un geni! —vaig cridar.

—No té ni noms, ni adreces, ni el número de la matrícula: res de res —va dir.

—Vostè és una meravella!

—Em penso que serà millor que sortim d'aquesta carretera principal tan aviat com puguem —va dir—. Val més que fem un foguet i cremem les llibretes.

—És un tio fantàstic, vostè —vaig exclamar.

—Gràcies, mestre —va dir—. Sempre és agradable que et sàpiguen apreciar.

Nota sobre el tresor de Mildenhall

El 1946, fa més de trenta anys, jo encara era solter i vivia amb ma mare. Escrivint dos contes l'any obtenia uns ingressos prou apreciables. Em feien falta quatre mesos per acabar cada conte i, afortunadament, tant al meu país com a l'estranger hi havia gent que volia comprar-los.

Un matí d'abril d'aquell any, vaig llegir al diari la notícia que havien fet una notable troballa de plata romana. L'havia descobert quatre anys abans un llaurador, prop de Mildenhall, al comtat de Suffolk, però per alguna raó el descobriment s'havia mantingut en secret fins aleshores. L'article del periòdic deia que era el més gran tresor mai trobat a les illes Britàniques, i que l'havia adquirit el Museu Britànic. Deia que el nom del llaurador era Gordon Butcher.

Les històries autèntiques sobre troballes de tresors realment grossos fan que em baixin per les cames, fins a les plantes dels peus, esgarrifances d'electricitat. Bon punt vaig llegir la notícia, vaig botar de la cadira sense acabar-me l'esmorzar, vaig cridar adéu a ma mare i vaig sortir cuita-corrents cap a l'auto. L'auto era un Wolseley de feia nou anys, que jo anomenava El Furtiu Dur i Negre. Funcionava bé però no corria gaire.

Mildenhall era a uns cent-noranta quilòmetres de casa, i era un viatge punyeter pel mig de camps i per carreteres plenes de recolzades i camins veïnals. Hi vaig arribar a l'hora de dinar, vaig preguntar a la comissaria i vaig trobar la caseta on Gordon Butcher vivia amb la família. Quan vaig trucar a la porta era a casa, dinant.

Li vaig preguntar si li faria res parlar amb mi sobre com va trobar el tresor.

—No, gràcies —va dir—. Ja n'he tingut prou de periodistes. No vull veure cap altre periodista en el que em queda de vida.

—No sóc periodista —li vaig dir—. Escric contes i els venc a les revistes. M'ho paguen bé.

Vaig dir-li també que si m'explicava exactament com havia trobat el tresor n'escriuria una història fidedigna. I si tenia prou sort per vendre-la, em partiria els diners amb ell, a parts iguals.

A la fi va accedir a parlar amb mi. Vam seure a la cuina durant bastants hores, i em va explicar una història fascinant. Quan va haver acabat, vaig visitar l'altre home que tenia a veure amb l'assumpte: un individu més gran anomenat Ford. Ford no va voler parlar amb mi i em va tancar la porta a la cara. Però jo ja tenia la història i me'n vaig anar a casa.

L'endemà matí, vaig anar al Museu Britànic de Londres per veure el tresor que Gordon Butcher havia trobat. Era fabulós. Només de mirar-lo em van tornar a venir les esgarrifances.

Vaig escriure la història de la manera més fidedigna que vaig poder i la vaig enviar a Amèrica. Me la va comprar una revista anomenada Saturday Evening Post, i me la va pagar bé. Quan em van arribar els diners, en vaig enviar exactament la meitat a Gordon Butcher, a Mildenhall.

Una setmana més tard, vaig rebre una carta del senyor Butcher escrita en el que devia ser una pàgina arrencada d'una llibreta d'exercicis escolars de nen. Hi

deia: «... quan he vist el xec m'he quedat glaçat. Ha estat meravellós. Vull agrair-l'hi...».

Vet aquí la història, gairebé exactament com la vaig escriure fa trenta anys. L'he canviada ben poc. Simplement, he suavitzat alguns dels passatges més florits i n'he tret uns quants adjectius superflus i frases innecessàries.

El tresor de Mildenhall

Als volts de les set del matí, Gordon Butcher es va llevar del llit i va encendre el llum. Va caminar descalç fins a la finestra, va enretirar les cortines i va mirar enfora.

Era gener i encara era fosc, però va poder veure que no havia nevat gens durant la nit.

—Aquest vent... —va dir en veu alta, a la seva dona—. Escolta aquest vent.

Ara, la seva dona també havia sortit del llit, i era al costat seu, prop de la finestra, i tots dos estaven en silenci, escoltant el xiulet del vent glaçat que escombrava els pantans.

—És del nord-est —va dir Gordon Butcher.

—Abans del vespre nevarà: segur —li va dir ella—. I força, que nevarà.

Ella es va vestir abans que ell, i va anar a l'habitació del costat i es va inclinar sobre el llit de sa filla de sis anys i li va fer un petó. Va dir bon dia als altres dos nens més grans, que eren a la tercera habitació, i va baixar a preparar l'esmorzar.

A tres quarts de vuit, Gordon Butcher es va posar l'abric, la gorra i els guants de pell, i va sortir per la porta del darrera, cap al cru temps hivernal de primera hora del matí. A punta d'alba, mentre travessava el pati cap al cobert on era la bicicleta, el vent era com un ganivet a les galtes. Va treure la bicicleta, hi va pujar i va començar a pedalar pel mig del camí estret, just de cara al vendaval.

Gordon Butcher tenia trenta-vuit anys. No era un llaurador corrent. No acceptava ordres de ningú, a menys que volgués. Tenia tractor propi, i amb aquest tractor llaurava els camps d'altra gent i els recollia les collites sota contracte. Només pensava en la dona, el fill i les dues filles. La seva riquesa era la caseta de maó, les dues vaques, el tractor, i la destresa que tenia com a pagès.

El cap de Gordon Butcher tenia una forma ben curiosa: la part posterior sobresortia com l'extrem punxegut d'un ou enorme, i tenia les orelles molt sortides, i li faltava una dent del davant, cap a l'esquerra. Però res de tot això no semblava importar gaire quan te'l trobaves cara a cara, a l'aire lliure. Et mirava amb ulls blaus i fermes, sense cap malícia, astúcia o cobdícia. I la boca no tenia aquelles línies als extrems, primes, d'amargor, que es veuen tan sovint en homes que treballen la terra i es passen els dies lluitant amb el temps.

L'única excentricitat, que admetia alegrement si li'n preguntaves, era que quan estava sol parlava en veu alta amb ell mateix. Aquest hàbit, deia, li venia perquè aquella mena de feina el tenia totalment sol durant deu hores cada dia, sis dies a la setmana.

—Em fa companyia —deia— sentir-me la veu de tant en tant.

Anava camí avall en bicicleta, pedalejant dur contra el vent brutal.

—D'acord —va dir—, d'acord... Per què no bufes una mica? Això és tot el que pots fer? Mare de Déu, aquest mati amb prou feines si et noto!

El vent udolava al voltant, espetegava contra l'abric i s'obria camí pels porus de la llana gruixuda, a través de la jaqueta que duia a sota, a través de la camisa i de la samarreta, i tocava la pell nua amb les puntes glaçades dels dits.

—Vés —va dir—, avui estàs tebi. T'hauràs d'esforçar més que no pas això, si m'has de fer esgarriar.

Ara, la foscor començava a diluir-se en la llum pàl·lida i grisa del matí, i Gordon Butcher va poder veure, molt baix sobre el seu cap i volant empès pel vent, el terrat de núvols del cel. Els núvols eren d'un gris blavós, clapejats de negre aquí i allà, una massa sòlida d'horitzó a horitzó, movent-se amb el vent, lliscant-li per damunt del cap com una gran planxa de metall gris que es desenrotllés. Tot al voltant s'estenia el país de pantans de Suffolk, desert i solitari, quilòmetre darrera quilòmetre per sempre més.

Va continuar pedalant. Va passar pels afores de la petita ciutat de Mildenhall i va fer cap al poble de West Row, on vivia l'home que es deia Ford.

El dia abans havia deixat el tractor a can Ford perquè la següent feina que havia de fer era llaurar-li, a Ford, unes dues hectàrees a Thistley Green. Encara que Ford era qui li havia demanat que li fes la feina, no era pas terra seva. Es important recordar-ho.

De fet, el propietari de les dues hectàrees era un pagès anomenat Rolfe.

Rolfe li havia demanat a Ford que les fes llaurar perquè Ford, com Gordon Butcher, llauraven per altri. La diferència entre Ford i Gordon Butcher era que Ford era una mica més important. Era un enginyer agrícola bastant pròsper, que tenia una casa bonica i un gran pati ple de coberts amb eines i maquinària. Gordon Butcher només tenia el tractor.

Però en aquesta ocasió, quan Rolfe li havia demanat a Ford que li llaurés els quatre acres i mig de Thisley Green, Ford estava massa ocupat per poder fer la feina; per això va contractar Gordon Butcher perquè li ho fes.

Quan Butcher hi va entrar al pati de Ford no hi havia ningú. Va aparcar-hi la bicicleta, va omplir de parafina i de benzina el dipòsit del tractor, va escalfar el motor, va enganxar l'arada al darrera, va pujar a l'alt seient i va sortir cap a Thisley Green.

El tros era a cosa de mig quilòmetre; pels voltants de dos quarts de nou, Butcher va fer passar el tractor per la porta del tros. En total, Thisley Green tenia potser unes quaranta hectàrees, i una tanca baixa tot al voltant. I encara que, de fet, era un únic camp, ben gran, hi havia diferents parts, propietat de diferents homes. Era fàcil distingir aquestes parts diferents, perquè cada una d'elles estava cultivada amb el seu propi estil. El terreny d'unues dues hectàrees de Rolfe era en un dels costats del tros, prop de la tanca sud. Butcher sabia on era: va dur el tractor per la vora del tros, i després hi va penetrar, fins arribar-hi.

El terreny era ara ple de rostolls d'ordi, cobert amb els talls grocs, curts i podrits de l'ordi que van collir la tardor abans. Feia ben poc que l'havien preparat i deixat a punt de llaurar.

—Llaura-hi ben a fons —li havia dit Ford a Butcher, el dia abans—. Es per remolatxa. Rolfe hi vol plantar remolatxa.

Per l'ordi només llauraven fins a uns deu centímetres de profunditat, però per la remolatxa llauraven més a fons, uns vint-i-cinc o trenta centímetres. Amb cavall no es pot pas llaurar tan profundament. Només des que van aparèixer els tractors, els pagesos van poder llaurar ben a fons. Alguns anys abans, havien llaurat en profunditat la terra de Rolfe per posar-hi remolatxa, però no havia estat Butcher qui se n'havia encarregat i, sense cap mena de dubte, el llaurador havia anat una mica massa per feina i no havia llaurat tan a fons com hauria d'haver-ho fet. Si ho hagués fet, el que ara era a punt de passar, hagués passat aleshores, i hagués estat tota una altra història.

Gordon Butcher va començar a llaurar. Anava amunt i avall pel tros, enfonsant l'arada més endins cada cop, fins que a la fi ja era dotze polzades dins la terra i n'enlairava una suau onada de terra negra.

El vent bufava ara amb més força, procedent de la mar esvalotada, escombrant la plana de Norfolk, i passant per Saxthorpe i Reepham i Honingham i Swaffham i Larling i, després de passar la frontera amb Suffolk, fins a Mildenhall i Thistley Green, on Gordon Butcher seia ben recte dalt del tractor, conduint amunt i avall del terreny de rostolls d'ordi groc de Rolfe. Gordon Butcher podia ensumar l'olor penetrant de la neu, no gaire llunyana, i podia veure el sostre baix del cel —ja no clapejat de negre, sinó de gris pàl·lid i blanquinós— lliscant-li pel damunt del cap com una sòlida planxa de metall que es desenrotllés.

—Bé —va dir, alçant la veu per damunt del soroll del tractor—, segur que estàs irritat, amb algú, avui. Quins escarafalls de vent, de xiular i de glaçar! Com una dona —va afegir—. Igual que les dones fan de vegades al vespre. —Va mantenir la vista fixa en la línia del solc, i va somriure.

Al migdia va aturar el tractor, va baixar i va buscar el dinar a la butxaca. El va trobar i va asseure's a terra, a redós d'una de les enormes rodes del tractor. Va menjar grans llesques de pa i trossets molt petits de formatge. No tenia res per beure, perquè el seu únic termos s'havia trencat dues setmanes abans, pel sotragueig del tractor, i en temps de guerra (perquè això passava el gener del 1942) no en podies comprar cap altre enlloc. Durant cosa de quinze minuts va seure a terra, a recer de la roda, i va dinar. En acabat es va aixecar i va examinar la clavilla.

A diferència de molts llauradors, Butcher sempre enganxava l'arada al tractor amb una clavilla de fusta, de tal manera que si l'arada topava amb una arrel o un roc gros, la clavilla senzillament es trencava tot d'una, deixant l'arada enrera i evitant així que les relles patissin cap mena de desperfecte greu. Per tot aquell país de pantans negres, just sota la superfície, hi ha troncs enormes de roures antics, i una clavilla de fusta salva les relles de l'arada molts cops la setmana. Encara que Thisley Green era una terra ben cultivada —terra de llaurar, no pas terra de pantà — Butcher no se la jugava amb l'arada.

Va examinar la clavilla de fusta, la va trobar bé, va tornar a pujar al tractor, i va continuar llaurant.

El tractor anava amunt i avall pel tros, deixant al darrera una onada negra i suau de terra. I el vent encara bufava més fred, però no nevava.

Va passar pels volts de les tres.

Hi va haver una lleugera estrebada, la clavilla de fusta es va trencar i el tractor va deixar l'arada enrera. Butcher va aturar-se, va baixar i va tornar fins a l'arada per veure amb què havia topat. Era estrany que allò hagués passat en terra de llaurar. Se suposava que no hi havia roures sota terra.

Es va agenollar al costat de l'arada i va començar a excavar la terra que hi havia al voltant de la rella. La punta era a uns trenta centímetres de profunditat. Hi havia molta terra per excavar. Hi va ficar els dits enguantats dins, i excavava amb totes dues mans. Quinze centímetres de profunditat... vint centímetres... vint-i-cinc centímetres... trenta. Va fer lliscar els dits al llarg de la fulla de la rella fins que va arribar al final. La terra no era gens ferma, i contínuament tornava a caure en el forat que cavava. Per això no podia veure la punta de la rella, a trenta centímetres de profunditat. Només podia tocar-la. I va notar que la punta s'havia clavat en alguna cosa sòlida. Va excavar més terra. Va fer més gran el forat. Havia de veure

clarament amb quina mena d'obstacle havia topat. Si era prou petit, potser podria treure'l amb les mans i continuar amb la feina. Si era un tronc d'arbre, hauria de tornar a can Ford a buscar una pala.

—Vinga—va dir en veu alta—. Et treuré d'aquí dins, dimoni amagat, rampoina podrida.

I, de cop, mentre els dits enguantats treien un últim grapat de terra negra, va veure la vora corbada d'una cosa plana: com la vora d'una plata gran i gruixuda que sortís de terra. Va fregar la vora de la plata amb els dits, una vegada i una altra. De cop, tot de sobte, la vora va fer un espurneig verdós, i Gordon Butcher va abaixar el cap més i més, fixant la vista en el foradet que havia cavat amb les mans. Una última vegada, va fregar la vora amb els dits, i en un llambrec de llum, va veure clarament la inconfusible crostra, entre blava i verdosa, del metall enterrat de fa temps, i el cor li va deixar de batre.

Cal explicar que els pagesos d'aquella part de Suffolk, i particularment els de l'àrea de Mildenhall, han desenterrat objectes antics durant anys. Puntetes de fletxes de pedra, de fa molt de temps, s'hi han trobat en un nombre considerable, però més interessant que això: també s'hi han trobat ceràmica i ormeigs romans. Es sabut que, durant l'ocupació de la Gran Bretanya, aquesta regió del país era una de les favorites dels romans, i tots els pagesos locals són ben conscients de la possibilitat de trobar alguna cosa interessant durant la jornada laboral. I per això hi havia, entre la gent de Mildenhall, una mena de permanent consciència del fet que hi havia tresors sota la superfície de la terra.

La reacció de Gordon Butcher, bon punt va veure la vora d'aquella plata enorme, va ser curiosa. Immediatament se'n va apartar. Tot seguit es va posar dret i va girar l'esquena al que acabava de veure. Es va deturar el temps just per parar el motor del tractor abans de començar a caminar ràpidament cap al camí.

No sabia exactament quin impuls li havia fet deixar de cavar i anar-se'n. Us diria que l'única cosa que pot recordar d'aquells primers segons va ser l'olor de perill que li va arribar d'aquell petit trosset blau verdós. Tan aviat com ho va tocar amb els dits, l'electricitat li va recórrer el cos, i va tenir una premonició poderosa: que allò era una cosa que podia destruir la pau i la felicitat de molta gent.

Al començament, tot el que volia era allunyar-se'n, deixar-ho darrera seu i llestos, per sempre. Però després d'haver caminat uns centenars de metres, va començar a alentir el pas. A la porta, a punt de sortir de Thistley Green, es va aturar.

—Però què us passa, senyor Gordon Butcher?—va dir en veu alta al vent que udolava—. Que teniu por o què? No, no tinc por. Però t'ho diré tot d'una: no em fa gràcia ocupar-me d'això tot sol.

Va ser aleshores quan va pensar en Ford.

Primer, va pensar en Ford perquè era per ell que treballava. Després, va pensar en ell perquè sabia que Ford era una mena de col·leccionista de coses velles, de totes les pedres velles i puntetes de fletxes que la gent desenterrava de tant en tant a la comarca, que duïen a Ford i que Ford col·locava a la lleixa de la llar de foc de la sala de casa seva. Deien que Ford se les venia, aquestes coses, però ningú no sabia ni li importava com ho feia.

Gordon Butcher va fer cap a can Ford: va caminar ràpidament, deixant la porta enrera, pel camí estret, avall; va girar el revolt sobtat cap a l'esquerra, i va arribar a la casa. Va trobar Ford al cobert gros, inclinat sobre un rascle espatllat, adobant-lo. Butcher es va quedar a la porta i va dir:

—Senyor Ford!

Ford va girar el cap sense dreçar el cos.

—Gordon... —va dir—. Què passa?

Ford era un home de mitjana edat o una mica més gran, calb, de nas llarg i amb una expressió intel·ligent i astuta en la cara. Tenia la boca prima i amarga, i quan et mirava, i quan li veies la tibantor de la boca i la línia prima i esquerpa dels llavis, sabies que era una boca que mai no reia. Tenia la barbeta fugissera, el nas llarg i esmolat i tot ell tenia l'aire d'una guineu esquerpa, vella i astuta, sortida del bosc.

—Què passa? —va dir aixecant la vista del rascle.

Gordon Butcher era a la porta, amb les galtes blaves pel fred, una mica sense alè, i fregant-se les mans, lentament, l'una amb l'altra.

—El tractor ha deixat l'arada enrera —va dir en veu baixa—. Hi ha metall, allà baix. L'he vist.

El cap de Ford va fer una estrebada.

—Quina mena de metall? —va preguntar, eixut.

—Pla. Molt pla: com si fos una mena de plata grossa.

—Que no l'heu treta? —Ford havia redreçat el cos, ara, i als ulls hi duia una lluïssor d'àguila.

—No —va dir Butcher—. Ho he deixat estar i he vingut directament aquí.

Ford va anar ràpidament cap al racó i va despenjar l'abric del clau. Va agafar una gorra i uns guants, va agafar també una pala i va fer cap a la porta. Hi havia alguna cosa estranya, se n'adonava, en el comportament de Butcher.

—Segur que és metall?

—Encrostat —va dir Butcher—. Però segur que és metall.

—A quina profunditat?

—A dotze polzades. Com a mínim la part de dalt és a dotze polzades. La resta és més endins.

—Com sabeu que és una plata?

—No sé si ho és —va dir Butcher—. Només l'he vist una mica de la vora. Però m'ha semblat una plata. Una plata enorme.

La cara astuta de Ford es va tornar blanca d'excitació.

—Som-hi —va dir—. Hi anirem a veure què.

Tots dos homes van sortir del cobert cap a la fúria ferotge i creixent del vent. Ford tremolava de fred.

—Mecàssum en aquest temps fastigós —va dir—. Mecàssum mil vegades en aquest fred fastigós —va enfonsar la cara punxeguda i de guineu en el coll de l'abric i va començar a considerar les possibilitats de la troballa de Butcher.

Ford sabia una cosa que Butcher ignorava. Sabia que el 1932 un home anomenat Lethbridge, professor d'antiguitats anglosaxones a la universitat de Cambridge, havia estat excavant per la comarca, i que en el mateix Thisley Green havia descobert els fonaments d'una vil·la romana. Ford no ho havia pas oblidat, i va apressar el pas. Butcher caminava al seu costat sense dir res i ben aviat hi van ser. Van passar per la porta i van anar cap al tros on era l'arada, uns deu metres darrera del tractor.

Ford es va agenollar al costat de la part del davant de l'arada i va mirar dins del forat petit que Gordon Butcher havia cavat amb les mans. Va tocar la vora de metall blau verdós amb un dit enguantat. En va gratar una mica més de terra. Es

va inclinar encara més, de tal manera que el nas punxegut li entrava pel forat. Va passar els dits per la superfície aspra i verda. En acabat es va aixecar i va dir:

—Traguem l'arada i cavem una mica.

Encara que al cap li esclataven castells de focs i tenia esgarrifances per tot el cos, Ford mantenia la veu baixa i tranquil·la.

Entre tots dos van allunyar l'arada un parell de metres.

—Doneu-me la pala —va dir Ford, i va començar a cavar, amb cura, en un cercle d'un metre de diàmetre al voltant del trosset de metall descobert. Quan el forat va tenir més de mig metre de profunditat, va llençar la pala i va fer servir les mans. Es va agenollar, va anar treient-ne la terra, i gradualment el trosset de metall es va fer més i més gros, fins que a la fi va quedar exposat davant d'ells el gran disc rodó d'una plata enorme. En total tenia uns seixanta centímetres de diàmetre. El punt baix de l'arada havia tocat la vora sortida del centre de la plata; s'hi podia veure el senyal.

Amb compte, Ford la va treure del forat. Es va posar dret i va netejar-ne la terra, girant-la un cop i un altre. No hi havia gaire cosa a veure, ja que tota la superfície era encrostada, amb una capa gruixuda d'una substància dura, d'un blau verdós. Però sabia que era una plata o plat enorme de molt de pes i de gruix. Devia pesar uns vuit quilos!

Ford, dret en el camp de rostolls groguencs d'ordi, es mirava aquella plata enorme. Les mans li van començar a tremolar. Una excitació tremenda i gairebé insuportable va començar a bullir-li dins, i no li era fàcil amagar-la. Però va fer el que va poder.

—Es una mena de plat —va dir.

Butcher era de genolls a terra, al costat del forat.

—Deu ser ben antic —va dir.

—Podria ser-ho —va dir Ford—. Però està tot rovellat i corroït.

—No em sembla pas que sigui rovell, això —va dir Butcher—. Aquesta cosa verdosa no és pas rovell. És alguna altra cosa...

—És rovell verd —va dir Ford, amb supèrbia, tancant la discussió.

Butcher, encara de genolls, furgava distretament en aquell forat d'un metre d'ample, amb les mans enguantades.

—N'hi ha un altre —va dir.

Immediatament, Ford va deixar la plata a terra. Es va agenollar al costat de Butcher i, en minuts, van haver desenterrat una segona plata grossa i encrostada de verd. Aquesta era una mica més petita que la primera, i més fonda. Més aviat un bol que no pas un plat.

Ford es va posar dret, amb la nova troballa a les mans. També pesava força. Ara sabia del cert que havien trobat una cosa absolutament tremenda. Havien trobat un tresor romà, i, gairebé sense cap mena de dubte, era plata pura. Dues coses assenyalaven que era plata pura. Primer: el pes; i segon: la mena especial de crosta verda que hi havia produït l'oxidació.

Amb quina freqüència es descobreixen peces romanes de plata, al món?

Gairebé mai, ja. I abans, s'havien desenterrat *mai* peces tan grosses com aquesta?

Ford no n'estava segur, però en dubtava molt.

Devia valer milions.

Devia valer, literalment, milions de lliures.

De ràpid com respirava, l'alè formava nuvolets blancs en l'atmosfera gèlida.

—Encara n'hi ha més, aquí baix, senyor Ford —deia Butcher—. Per tot arreu toco coses. Tornareu a necessitar la pala.

La tercera peça que van treure era una altra plata gran, bastant semblant a la primera. Ford la va col·locar sobre els rostolls d'ordi, amb les altres dues.

Quan Butcher va notar el primer floc de neu a la galta, va alçar els ulls i, cap al nord-est, va veure una gran cortina blanca de banda a banda del cel, un sòlid mur de neu volant cap endavant, en ales del vent.

—Ja és aquí! —va dir.

Ford va girar la vista, va veure com la neu avançava cap a ells, i va dir:

—Es una borruçada. Una borruçada fastigosa i prudent!

Tots dos homes van contemplar la borruçada que avançava cap a ells per damunt dels pantans. I tot seguit els va caure al damunt, i tot al voltant era neu i flocs als ulls i a les orelles i a la boca i coll avall i tot al voltant. I quan Butcher va mirar a terra, uns segons més tard, ja era tot blanc.

—Quina meravella —va dir Ford—. Una fastigosa borruçada. —Es va esgarriar i va enfonsar la cara esmolada i de guineu dins del coll de l'abric—. Vinga —va dir—. A veiem si n'hi ha cap més.

Butcher es va tornar a agenollar i va començar a furgar la terra; i amb l'aire lent i despreocupat de l'home que troba un regal en un barril de serradures, en va treure una altra plata i la va passar a Ford. Ford la va agafar i la va col·locar amb les altres tres. Ford es va agenollar al costat de Butcher i va començar a cavar amb ell.

Durant tota una hora els dos homes es van estar, cavant i gratant, en aquell petit tros d'un metre de terra. I durant aquella hora van trobar i van deixar a terra, al costat, *no menys de trenta-quatre peces diferents!* Hi havia plats, bols, copes, culleres, lloses i moltes altres coses, totes encrostades però identificables. I tota l'estona, la borruçada s'arremolinava al voltant d'ells i la neu formava pilotets en els barrets i en les espatlles, i els flocs se'ls fonien a la cara de tal manera que els rajaven rius d'aigua gelada coll avall. Un gran glòbul de líquid mig congelat penjava contínuament, com una gota de neu, de la punta del nas esmolat de Ford.

Treballaven en silenci. Feia massa fred per parlar. I a mesura que anaven desenterrant objectes, Ford els col·locava a terra, amb cura i en rengles, deturant-se ara i adés per treure la neu d'un plat o d'una cullera que corressin el perill de quedar completament coberts per la neu.

Finalment, Ford va dir:

—Això és tot, em penso.

—Sí.

Ford es va posar dret i va picar el terra amb els peus.

—Teniu un sac al tractor? —va dir, i mentre Butcher anava a buscar-lo, es va girar i va contemplar les trenta-quatre peces que eren als seus peus, sobre la neu. Les va tornar a comptar. Si eren de plata, com era gairebé segur, i si eren romanes, com era indubtable, aquesta era una troballa que sacsejaria el món.

Butcher el va cridar des del tractor:

—És un sac brut i vell.

—Farà el fet.

Butcher va dur-hi el sac i el va aguantar obert mentre Ford hi col·locava els objectes amb cura. Tots hi van entrar tret d'un. La plata massissa de més de mig metre era massa gran per passar per la boca del sac.

Ara tots dos homes tenien fred de debò. Durant més d'una hora havien estat agenollats, furgant a l'aire lliure, amb la borruçada arremolinant-se al seu voltant. Ja havien caigut prop de quinze centímetres de neu. Butcher estava mig glaçat. Tenia les galtes blanques com les d'un mort, tacades de blau, els peus entumits com fusta, i quan movia les cames no podia sentir el terra que hi havia sota els peus. Tenia molt més fred que no pas Ford. El seu abric i el seu vestit no eren tan gruixuts, i des de primera hora del matí havia estat assegut dalt del tractor, exposat al vent amarg. La seva cara, d'un blanc blavós, estava tibada i immòbil. Tot el que volia era arribar a casa, amb la família, i al foc que sabia que devia haver a la llar.

Ford, en canvi, no pensava en el fred. Tenia el cap concentrat en una única cosa: com apoderar-se tot sol d'aquell tresor fabulós. La seva posició, prou bé que ho sabia, no era pas forta.

A Anglaterra hi ha una llei ben curiosa sobre les troballes de qualsevol mena de tresor d'or o de plata. Es una llei de fa segles, i avui encara s'acompleix estrictament. La llei diu que si una persona treu de terra, fins i tot del seu propi jardí, una peça de metall que sigui d'or o de plata, aquella peça esdevé automàticament el que es coneix com a *Treasure Trove* i és propietat de la Corona. La Corona, avui en dia, no significa exactament el rei o la reina. Significa el país o el govern. La llei estipula també que amagar una troballa així és un delictes criminal. No se't permet amagar-ho i guardar-t'ho. Ho has de notificar de seguida, preferentment a la policia. I si ho notifiques de seguida, com a descobridor tens dret a rebre del govern l'import en diners del preu de l'objecte al mercat. Si trobes altres metalls no tens cap obligació de notificar-ho. Se't permet trobar tant peltre, bronze, coure o fins i tot platí, com desitgis, i t'ho pots quedar tot, però no pas or ni plata.

L'altra part curiosa d'aquesta curiosa llei és aquesta: la persona que primer *descobreix* el tresor és qui obté la recompensa del govern. L'amo del terreny no en treu res, a menys, és clar, que el descobridor sigui en el terreny sense permís en el moment de fer la troballa. Però si qui troba el tresor ha estat contractat pel propietari per fer una feina en aquell tros, aleshores, ell, el descobridor, s'endú tota la recompensa.

En aquest cas, qui havia trobat el tresor era Gordon Butcher. A més, era en el terreny fent una feina per la qual l'havien contractat. Aquell tresor, doncs, pertanyia a Butcher i a ningú més. Tot el que havia de fer era, primer, dur-lo a un expert que immediatament l'identificaria com a plata i, tot seguit, a la policia. Arribat el moment, rebria del govern el cent per cent del valor: potser un milió de lliures.

Tot això deixava Ford sense cap dret, i Ford ho sabia. La llei no li concedia cap mena de dret sobre el tresor. Així doncs, com es devia dir ell mateix en aquell moment, l'única possibilitat que tenia de fer-se amb el tresor raïa en el fet que Butcher era un ignorant que desconeixia la llei i que, en qualsevol cas, no tenia ni la més lleugera idea del valor de la troballa. Era probable que, pocs dies més tard, Butcher se n'oblidés de tot. Era un individu massa càndid, massa ingenu, massa confiat i massa desinteressat per pensar-hi gaire.

Ara, en el camp desolat i cobert de neu, Ford es va ajupir i va agafar la plata amb una mà. La va aixecar sense alçar-la de terra. La vora baixa quedava sobre la neu. Amb l'altra mà, va aferrar la part de dalt del sac. Tampoc no el va alçar. Només l'agafava. I allà estava, inclinat, entre els flocs arremolinats, amb totes dues mans abraçant, com si diguéssim, el tresor, però no agafant-lo, de fet. Era un gest subtil i sagaç. D'alguna manera aconseguia significar la propietat abans que se n'hagués

parlat, de la propietat. Els nens fan el mateix quan allarguen la mà i tanquen els dits al voltant de la lionesa de xocolata més gran de tota la plata i diuen: «Puc agafar aquesta, mamà?». Ja la té.

—Bé, Gordon —va dir Ford, inclinat, agafant amb els dits enguantats el sac i el gran plat—. Suposo que no voleu res de tota aquesta ferralla vella.

No era una pregunta. Era una afirmació emmarcada de pregunta.

La borruçada continuava amb violència. La neu queia tan densament que els dos homes amb prou feines si es podien veure.

—Hauríeu d'anar a casa a escalfar-vos —va continuar Ford—. Sembleu mort de fred.

—Estic mort de fred —va dir Butcher.

—Doncs agafeu el tractor, ràpid, i afanyeu-vos cap a casa —va dir Ford, assenyat i bondadós—. Deixeu l'arada aquí, i la bicicleta a casa meua. L'important és que torneu a casa i us escalfeu abans no pesqueu una pneumònia.

—Em penso que és això el que faré, senyor Ford —va dir Butcher—. Podeu dur bé el sac? Pesa com un mort.

—Potser ni me'n preocuparé avui —va dir Ford, despreocupadament—. Potser el deixaré aquí i tornaré a buscar-lo en un altre moment. Ferralla vella i rovellada.

—Doncs a reveure, senyor Ford.

—Adéu, Gordon.

Gordon Butcher es va enfilar al tractor i es va allunyar cap a la borruçada.

Ford va alçar el sac, se'l va col·locar a l'espatlla, i aleshores, no pas sense dificultat, amb l'altra mà va aixecar la plata massissa i se la va posar sota el braç.

—Duc —es va dir a ell mateix, mentre avançava per la neu—, duc ara mateix el que probablement és el més gran tresor que mai s'hagi desenterrat en tota la història d'Anglaterra.

Quan, més tard, aquella tarda, Gordon Butcher va entrar, picant de peus i bufant, per la porta del darrere de la seva caseta de maons, la seva dona planxava a la vora del foc. La dona va alçar els ulls i va veure-li la cara, d'un blanc blavós, i la roba encrostada de neu.

—Mare de Déu, Gordon! Sembles mort de fred! —va cridar.

—Estic mort de fred —va dir ell—. Ajuda'm a treure'm la roba, amor. Gairebé no puc moure els dits.

Li va treure els guants, l'abric, la jaqueta, la camisa humida. Li va estirar les botes i els mitjons. Va anar a buscar una tovallola i li va fregar vigorosament el pit i les espatlles per tornar-li la circulació. Li va fregar els peus.

—Seu a la vora del foc —va dir ella— i et portaré una tassa de te ben calent.

Més tard, quan ja estava confortablement instal·lat, amb l'escalfor, vestit amb roba eixuta i una tassa de te a la mà, li va explicar a la dona què havia passat aquella tarda.

—Es un murri, aquest Ford —va dir ella, sense alçar la vista de la planxa—. Mai no m'ha agradat.

—S'ha excitat molt amb tot això, t'ho ben asseguro —va dir Gordon Butcher—. Feia bots com un conill.

—Potser —va dir la dona—. Però hauries d'haver tingut més seny i no haver-te posat de quatre potes, amb una borruçada glacial, només perquè el senyor Ford t'ha dit que ho fessis.

—Estic perfectament —va dir Gordon Butcher—. Ara m'estic escalfant.

I aquest, creguin-ho o no, va ser gairebé l'últim cop que es va parlar del tema del tresor a casa dels Butcher, durant uns quants anys.

Cal recordar al lector que tot això passava en temps de guerra: 1942. Gran Bretanya estava totalment dedicada a una guerra desesperada contra Hitler i Mussolini. Alemanya bombardejava Anglaterra, i Anglaterra bombardejava Alemanya, i gairebé cada nit Gordon Butcher escoltava el rugit dels motors del gran aeròdrom de Mildenhall, que era ben a prop, quan els bombarders s'enlairaven cap a Hamburg, Berlín, Kiel, Wilhemshaven o Frankfurt. De vegades es despertava de matinada i els sentia tornar a casa, i de vegades els alemanys sobrevolaven per bombardejar l'aeròdrom, i la casa de Butcher se sacsejava amb l'esclat de les bombes, no gaire lluny.

Butcher estava exempt del servei militar. Era un pagès, un llaurador destre, i quan es va presentar com voluntari a l'exèrcit, el 1939, li van dir que no el volien. Li van dir que el subministrament d'aliments de l'illa havia de continuar funcionant, i que era vital que homes com ell continuessin a la feina i cultivessin la terra.

Ford, com que tenia la mateixa feina, també n'estava exempt. Era solter, vivia sol, i podia dur, doncs, una vida secreta i fer coses secretes dins dels murs de casa seva.

Així, doncs, aquella terrible tarda de neu que van desenterrar el tresor, Ford el va dur a casa i ho va posar tot en una taula de l'habitació del darrere.

Trenta-quatre peces diferents! Cobrien tota la taula. I per l'aspecte, estaven en un estat meravellós. La plata no es rovellava. La crostra verda de l'oxidació pot fins i tot protegir la superfície de metall que queda sota. I, amb cura, se la pot treure del tot.

Ford va decidir fer servir un líquid per netejar plata, corrent i domèstic, conegut com Silvo, i en va comprar una bona quantitat a la ferreteria de Mildenhall. Va agafar primer la gran safata de seixanta centímetres, que pesava més de vuit quilos. Hi treballava als vespres. La va amagar tota amb Silvo. Va fregar i fregar. Va treballar pacientment en aquell únic plat, cada nit, durant més de setze setmanes.

Finalment, un vespre memorable, sota els frecs va aparèixer una petita àrea de plata brillant, i sobre la plata, en relleu i treballat bellament, hi havia un tros del cap d'un home.

Hi va continuar treballant, i el petit tros de metall lluent es va fer cada cop més gros, mentre la crosta verda blavosa retrocedia cap a les vores de la plata fins que, a la fi, la superfície de la plata va aparèixer davant seu, en tota la seva glòria, coberta amb un dibuix meravellós d'animals i homes i moltes coses estranyes i llegendàries.

Ford estava astorat per la bellesa de la plata. Era plena de vida i de moviment. Hi havia una cara ferotge amb els cabells embullats, una cabra amb cap humà que ballava, hi havia homes i dones i animals de moltes menes, cabriolant per tota la vora, i sense cap mena de dubte contaven una història.

Tot seguit, va començar a netejar l'altra cara de la plata. Li va prendre setmanes i setmanes. I quan la feina va ser feta i la plata lluïa com una estrella per totes dues cares, la va col·locar en lloc segur: en el calaix de baix del gran trinxant de roure, i en va tancar la porta amb clau.

Una per una, va atacar les restants trenta-tres peces. S'havia apoderat d'ell una dèria, una compulsió ferotge a fer que cada objecte lluís amb tota la brillantor de la plata. Volia veure totes trenta-quatre peces sobre la gran taula, en un desplegament

de plata impressionant i enlluernador. Això era el que volia, més que cap altra cosa, i treballava desesperadament per aconseguir-ho.

Tot seguit va netejar els dos plats més petits i, en acabat, el gran bol estriat; en acabat, les cinc lloses de mànec llarg, els veires, les copes, les culleres. Netejava cada peça amb igual cura, i feia que lluis amb igual brillantor, i quan va haver acabat amb totes, ja havien passat dos anys i era el 1944.

Però cap estrany no va poder veure-ho. Ford no va parlar de l'assumpte amb cap home ni cap dona, i Rolfe, l'amo del tros de Thistley Green on havien trobat el tresor, no en sabia res, tret que Ford, o algú que Ford havia contractat, li havia llaurat la terra molt bé i molt profundament.

Es pot suposar per què Ford va amagar el tresor per comptes de comunicar-ho a la policia com a *Treasure Trove*. Si ho hagués comunicat, se l'hagueren endut i hagueren recompensat Gordon Butcher per la troballa. Recompensat amb una fortuna. Per això, l'única cosa que Ford podia fer era conservar-lo i amagar-lo amb l'esperança, presumiblement, de vendre'l més endavant i en secret a algun antiquari o col·leccionista.

Es possible, és clar, tenir un punt de vista més caritatiu, i suposar que Ford conservava el tresor solament perquè estimava les coses belles i volia estar-ne envoltat. Ningú no sabrà mai la resposta veritable.

Va passar un altre any.

Es va guanyar la guerra contra Hitler.

I aleshores, el 1946, just després de Pasqua, van trucar a la porta de can Ford. Ford va obrir.

—Hola, senyor Ford. Com està després de tots aquests anys?

—Hola, doctor Fawcett —va dir Ford—. Li ha anat tot bé?

—Molt bé, gràcies —va dir el doctor Fawcett—. Ha passat molt de temps, oi?

—Sí —va dir Ford—. Aquesta guerra ens ha tingut a tots ben enfeïnats.

—Que puc passar? —va preguntar el doctor Fawcett.

—Es clar —va dir Ford—. Passi.

El doctor Hugh Alderson Fawcett era un arqueòleg entusiasta i culte que abans de la guerra visitava Ford un cop l'any a la recerca de pedres antigues o puntes de fletxa. Durant els dotze mesos entre visita i visita, usualment Ford arreplegava una pila d'aquestes peces, i estava sempre disposat a vendre-les a Fawcett. Poques vegades eren de gran valor però ara i adés apareixia alguna cosa bastant interessant.

—Bé —va dir Fawcett, treient-se l'abric en el rebedor—. Bé, bé, bé. Ja han passat prop de set anys des de l'últim cop que vaig ser aquí.

—Sí, ha passat molt de temps —va dir Ford.

Ford el va dur a l'habitació del davant i li va mostrar una caixa de puntes de fletxa de pedra que havia recollit per la comarca. Unes eren bones, altres no tant. Fawcett les va triar, les va classificar i van fer un tracte.

—Res més?

—No, em penso que no.

Ford desitjava ferventment que el doctor Fawcett no hagués vingut mai. Encara més ferventment desitjava que se n'anés.

Precisament aleshores, Ford es va adonar d'una cosa que el va fer suar. De sobte va veure que havia deixat sobre la lleixa de la llar de foc les dues culleres romanes més belles de tot el tresor. Les culleres l'havien fascinat perquè a cada una d'elles hi havia inscrit el nom d'una nena romana a la qual l'hi havien regalat,

presumiblement com a regal de bateig, pares romans que s'havien convertit al cristianisme. Un dels noms era Pascentia, l'altre Papittedo. Uns noms prou bonics.

Ford, suant de por, va tractar de col·locar-se entre el doctor Fawcett i la lleixa de la llar de foc. Fins i tot podia, va pensar, ficar-se les culleres a la butxaca si en tenia l'oportunitat.

No en va tenir oportunitat.

Potser Ford les havia netejades tan bé que va arribar als ulls del doctor una espurna de llum reflectida en la plata. Vés a saber! El fet és que Fawcett les va veure. Bon punt les va veure, va saltar com un tigre.

—Mare de Déu! —va cridar—. Què és això?

—Peltre —va dir Ford, suant més que mai—. Només un parell de velles culleres de peltre.

—Peltre? —va cridar Fawcett, fent girar una de les culleres amb els dits—. Peltre! D'això en diu *peltre*?

—Exacte —va dir Ford—. És peltre.

—Sap què és això? —va dir Fawcett, amb veu cada cop més aguda per l'excitació—. Vol que li digui què és això *realment*?

—No m'ho ha pas de dir —va dir Ford, truculent—. Ja sé què és. És peltre vell. I molt bonic, per cert.

Fawcett llegia la inscripció en lletres romanes que hi havia a la cullera.

—Papittedo! —va cridar.

—Què vol dir, això? —li va preguntar Ford.

Fawcett va agafar l'altra cullera.

—Pascentia —va dir—. Preciosos! Són noms de nens romans! I aquestes culleres, amic meu, són de plata massissa! Plata romana massissa!

—No pot ser —va dir Ford.

—Són magnífiques! —va cridar Fawcett, extasiant-se—. Són perfectes! Són increïbles! On les ha trobades? Es importantíssim saber on les ha trobades! Hi havia res més? —Fawcett feia bots per tota l'habitació.

—Bé... —va dir Ford, llepant-se els llavis eixuts.

—Ha de comunicar-ho de seguida! —cridava Fawcett—. Són *Treasure Trovel* El Museu Britànic les voldrà, segur! Quant fa que les té?

—Una mica —li va dir Ford.

—I *qui* les ha trobat? —va preguntar Fawcett, mirant-lo de fit a fit—. Les ha trobat vostè o les hi ha donat una altra persona? Això és vital! Qui les hagi trobat ens ho podrà explicar tot!

A Ford li semblava que les parets de l'habitació li queien al damunt i no sabia gaire què fer.

—Vinga, home! Segur que sap d'on les ha tretes! Ho haurà de dir tot quan les lliuri. Prometi'm que les durà a la policia de seguida...

—Bé... —va dir Ford.

—Si vostè no ho fa, aleshores em temo que hauré d'anar-hi jo, a comunicar-ho —va dir Fawcett—. És la meva obligació.

S'havia acabat la comèdia i Ford ho sabia. Li farien mil preguntes. Com les havia trobades? On les havia trobades? Què hi feia? Quin era el lloc exacte? De qui era la terra que llaurava? I més tard o més d'hora, inevitablement, apareixeria el nom de Gordon Butcher. Era inevitable. I aleshores, quan l'interroguessin, Butcher recordaria la magnitud del tresor i els ho explicaria tot.

Així que la comèdia s'havia acabat. I l'única cosa que podia fer, en aquella situació, era obrir les portes del gran trinxant i mostrar tot el tresor al doctor Fawcett.

L'excusa de Ford per guardar-ho tot sense comunicar-ho hauria de ser que es pensava que era peltre. Mentre s'hi aferrés, es va dir, no li podien pas fer res.

Probablement, el doctor Fawcett tindria un atac de cor quan veiés què hi havia al trinxant.

—De fet encara n'hi ha algunes coses més —va dir Ford.

—On? —va cridar Fawcett, girant-se en rodó—. On, on? Ensenyi-m'ho!

—De debò que em pensava que era peltre —va dir Ford, movent-se, lentament i a contracor, cap al trinxant de roure—. Si no, evidentment, ho hauria comunicat de seguida.

Es va ajupir i va obrir les portes de baix del trinxant. Les va obrir.

I aleshores el doctor Hugh Alderson Fawcett va estar ben a prop de tenir un atac de cor. Va caure de genolls. Va esbufegar. Se li va tallar la respiració. Va començar a llençar capellans com una caldera vella. Va allargar les mans per agafar la gran plata. La va agafar. La va sostenir amb mans que tremolaven i la cara se li va tornar blanca com la neu. No va dir res. No podia. Literalment, físicament i mentalment, va quedar mut davant de la visió del tresor.

La part interessant de la història acaba aquí. La resta és rutina. Ford va anar a la comissaria de policia de Mildenhall i va comunicar-ho. La policia hi va anar de seguida a recollir totes trenta-quatre peces, i les va enviar, sota protecció, al Museu Britànic perquè les examinessin.

De seguida, un missatge urgent del Museu a la policia de Mildenhall. Era, de lluny, la millor plata romana mai trobada a les illes Britàniques. Era d'un valor enorme. El Museu (que és una institució pública del govern) volia comprar-la. De fet, insistien a comprar-la.

Les rodes de la llei van començar a girar. Es va preparar una investigació i una audiència oficials a la ciutat gran més pròxima: Bury St Edmunds. Van dur-hi la plata sota protecció especial de la policia. Ford va ser citat a comparèixer davant del jutge i un jurat de catorze persones; a Gordon Butcher, aquell home bo i reservat, també li van ordenar que s'hi presentés a declarar.

El dilluns primer de juliol del 1946 va tenir lloc l'audiència, i el jutge va sotmetre Ford a un interrogatori tenaç:

—Es pensava que era peltre?

—Sí.

—Fins i tot després d'haver-ho netejat?

—Sí.

—No va fer cap passa per informar cap expert de la troballa?

—No.

—Què pretenia fer amb els objectes?

—Res. Només tenir-los.

I quan va haver acabat la declaració, Ford va demanar permís per sortir a prendre aire fresc; deia que se sentia marejat. Ningú no se'n va sorprendre.

Aleshores van cridar Butcher, i amb poques i senzilles paraules va explicar la seva part en l'afer.

El doctor Fawcett va testimoniar, igual que molts altres experts arqueòlegs, tots els quals van testificar la raresa extrema del tresor. Van dir que era del segle

IV després de Crist; que era el servei de taula d'una família romana adinerada; que probablement l'havia enterrat l'administrador del propietari per salvar-lo dels pictes i dels escocesos, que van baixar del nord cap al 365 o 367 després de Crist i van saquejar moltes colònies romanes. L'home que ho havia enterrat va ser liquidat per un picte o per un escocès, i des d'aleshores el tresor havia quedat amagat trenta centímetres sota terra. La factura artesana dels objectes, van dir els experts, era magnífica. Potser algunes peces havien estat fetes a Anglaterra, però era més probable que haguessin estat fetes a Itàlia o a Egipte. La peça més interessant era, evidentment, la gran plata. El cap central era el de Neptú, el déu del mar, amb dofins als cabells i algues a la barba. Tot al seu voltant, nimfes marines i monstres marins, brincant. En l'ampla vora de la plata, Bacus i els seus servents. Hi havia vi a barrila. Hèrcules hi era, bastant begut, aguantat per dos sàtirs, i amb la pell de lleó que li havia caigut de les espatlles. Pan també hi era, ballant, amb potes de cabra i amb la flauta a la mà. I pertot hi havien mènades, devotes de Bacus, dones una mica borratxes.

Es va informar el tribunal també que diverses culleres duïen el monograma de Crist (Chi-Rho), i que les dues que tenien inscrits els noms de Pascentia i de Papittedo eren, sense cap mena de dubte, regals de bateig.

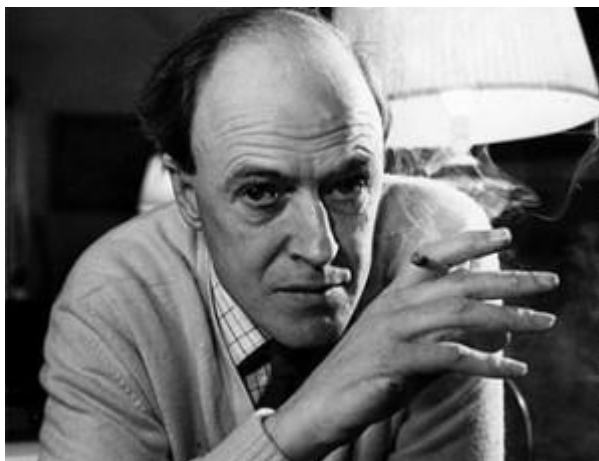
Els experts van acabar les declaracions i el tribunal va aixecar la sessió. Ben aviat va retornar el jurat, i el veredict va ser astorador. Ningú no va ser culpable de res, encara que qui havia trobat el tresor ja no tenia dret a rebre la plena recompensa de la Corona perquè la troballa no havia estat declarada de seguida. Tanmateix, probablement es pagaria una mesura de compensació, i amb aquest fi es va declarar que els autors de la troballa eren Ford i Butcher plegats.

No pas Butcher: Ford i Butcher.

No hi ha res més a dir, tret que va comprar el tresor el Museu Britànic, on és ara, mostrat orgullosament en una gran vitrina perquè tothom el vegi. I ja hi ha gent que ha viatjat grans distàncies per anar-hi a veure aquells objectes adorables que Gordon Butcher va trobar sota l'arada, aquella tarda hivernal, freda i ventosa. Un dia, n'escriran un llibre o dos, plens de suposicions i de conclusions abstruses, i els homes que es mouen en els cercles arqueològics parlaran sempre del Tresor de Mildenhall.

El Museu va tenir el gest de recompensar els coautors de la troballa amb mil lliures a cadascú. Butcher, qui realment l'havia trobat, va estar-ne content i sorprès de rebre tants diners. No es va adonar que si li haguessin permès emportar-se el tresor a casa de bon començament, és gairebé segur que n'hagués revelat l'existència i, doncs, hauria tingut dret a rebre el cent per cent del valor, que hauria estat una xifra compresa entre el mig milió i el milió de lliures.

Ningú no sap què en pensava Ford, de tot allò. Es devia sentir alleugerit i potser una mica sorprès quan va veure que el tribunal s'havia cregut la història del peltre. Però, per damunt de tot, es devia sentir destrossat per la pèrdua del gran tresor. Durant la resta de la vida ell mateix es clavaria puntades de peu per haver deixat aquelles dues culleres en la lleixa de la llar de foc a la vista del doctor Fawcett.

ROALD DAHL (Llandaff, 13 de setembre de 1916 - Oxford, 23 de novembre de 1990) fou un escriptor i guionista gal·lès d'ascendència noruega. És un dels grans mestres del relat curt de la literatura anglosaxona contemporània. Per la qualitat dels seus contes ha estat comparat amb Poe, Maupassant, O'Henry o Hemingway.

Hi ha una rara unanimitat entre els crítics a considerar que són comptats els narradors de qualsevol època capaços de donar-nos uns relats breus de la profunditat i la senzillesa dels de Dahl. I pocs els autors que saben fer endinsar el lector en un món tan profundament personal, dominat de cap a cap per un humor típicament britànic, tendre i corrosiu alhora.

Entre les seves obres més cèlebres destaquen *James i el préssec gegant* (1961), *Charlie i la fàbrica de xocolata* (1964), *Les bruixes* (1983) i *Matilda* (1988) (literatura per a infants), i també la novel·la *Oncle Oswald* (1979) i els reculls de contes *Històries imprevistes* (1979) i *L'autoestopista* (2009) (literatura per a adults).

Notes

^[1] *Snapper*: Gran tortuga voraç, particularment la Chelydra serpentina, comuna a Amèrica. (*N. del T.*) [\[Torna\]](#)